ЎзССР Давлат китоб палатаси ... 280 295

Илм — ўзни билмакдир

МАЪРИФАТ

MARIFAT

معرفت

Халқ зиёлилари газетаси *1931 йилдан чиқа бошлаган* **1995 йил 22 февраль, чоршанба**

Баҳоси сотувда эркин нархда.
8 (6654)

Эртага биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессияси очилади

ЭЛ ИШОНЧИ — МАСЪУЛИЯТ

Мустақил республикамизда бўлаётган иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий ўзгаришлар ҳар бир фуқарони, жаҳон аҳлини бефарқ қолдирмаяпти. Чунончи, Республикамиз Президенти бошлаган йўл элимизнинг қадриятларини тиклашга, миллий байроғимиз, гербимиз, пулимиз ва паспортимизга эга бўлишимизга пухта замин яратди. Бу эса жаҳондаги ривожланган давлатлар билан ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий ҳамкорлик қилишга кенг йўл очди.

Ана шулар қаторида истиқлол шарофати билан яқинда юртимизда яна бир муҳим воқеа — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар бўлиб ўтди. Унинг аҳамиятли томони шундаки, юртимизда илк бор кўппартиявийлик, эркин ва демократия асосида ўтган бу сайлов юртимиз тарихи саҳифаларида, унинг эли, юрти, келажаги хотирасида чуқур из қолдирди.

Қувонарлиси шундаки, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайланган депутатлар орасида Республика Фанлар академиясининг аъзолари, олимлар ва зиёлилар, болалар боғчаси мудираси-ю, ўқитувчи-мураббийлар ҳам бор. Чунончи, Қорақалпоғистон тиббий-тажриба клиникаси директори, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси Чоржау Абдиров, Тошкент давлат университети ректори, Ўзбекистон ФАнинг ҳақиқий аъзоси Тўхтамурод Жўраев, Андижон давлат педагогика институти ректори, Ўзбекистон ФА мухбир аъзоси Акмалжон Қосимов, Тошкент давлат Шарқшунослик институти ректори, Ўзбекистон ФА мухбир аъзоси Неъматилла Иброҳимов, Ўзбекистон ФА Полимерлар кимёси ва физикаси илмий-тадқиқот институти директори, Ўзбекистон ФА мухбир аъзоси Ўткир Расулов, Урганч давлат университети ректори, Ўзбекистон ФА мухбир аъзоси Азимбой Саъдуллаев, Тошкент юридик институти ректори, Ўзбекистон ФА нинг ҳақиқий аъзоси Шавкат Уразаев, Ўзбекистон ФА Қорақалпоғистон бўлимига қарашли тарих, археология ва этнография илмий-тадқиқот институти лаборатория мудири Ҳусниддин Ҳамидов, Ўзбекистон ФА Микробиология илмий-тадқиқот институти директори, Ўзбекистон ФАнинг ҳақиқий аъзоси Асқар Холмуродов, Ўзбекистон ФА И. Мўминов номидаги Фалсафа ва ҳуқуқ илмий-тадқиқот институти директори, фалсафа фанлари доктори Абдуҳафиз Жалолов, Ўзбекистон ФА Қорақолпоғистон бўлими раиси, Ўзбекистон ФАнинг ҳақиқий аъзоси Собир Камолов, Тошкент давлат юридик институтининг ректор ўринбосари Ҳалимбой Бобоев, Наманган давлат университети проректори Турсунбой Файзуллаев, Тошкент давлат Аграр университети профессори Ҳасан Бўриев, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ректорининг биринчи ўринбосари Миракбар Раҳмонқулов, Наманган давлат университети факультет декани Иброҳимжон Юсупов, Фарғона давлат университети тиббиёт маркази кафедра мудири Юсубжон Нишонов, шунингдек, Ангор тумани "Мустақиллик" жамоа хўжалиги болалар боғчаси мудираси Шарофат Норбоева, Самарқанд шаҳар Темир йўл туманидаги 14-мактаб директори Зевар Ҳасанова, Учқўрғон туманидаги 20-мактаб директори Ҳасанбой Қурбоналиев, Қоракўл тумани халқ таълими бўлимининг мудири Мардон Олтиев, Риштон туманидаги 51-мактаб директори Иброҳимжон Раҳмонов каби ўнлаб ўз соҳасини пухта билган, эл ишончига сазовор бўлган фидойи кишилар Олий Мажлис депутатлигига сайландилар.

Эртага мустақил республикамиз тарихида муҳрланиб қоладиган биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессияси ўз ишини бошлайди. Фурсатдан фойдаланиб, кўпминг сонли зиёлилар, олимлар ва мураббийлар номидан депутатларимизга мустақил республикамиз пойдеворини мустаҳкамлашда, халқимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётига доир янги, муҳим қонунлар ишлаб чиқишларида катта ютуқлар тилаймиз.

Олимпиада — 95

ТАНЛОВ ИСТЕЪДОДЛАРНИ САРАЛАЙДИ

Ўтган ҳафта пойтахтимизнинг Собир Раҳимов туманидаги 24-ўрта мактабда ёш адабиётчиларнинг шаҳар олимпиадаси бўлиб ўтди. Унда 11 та туман ҳамда республика нафис санъат лицейларининг 36 нафар аълочи ва иқтидорли толиби илмлари иштирок этишди.

Беллашувда ўқувчилар тест саволларига жавобларни белгилагач, навбатдаги шартга ўтишди. Улар, "Мен нечун севаман, Ўзбекистонни!", "Она тилим — жону дилим", "Осмонимиз мусаффо бўлсин!, "Мен мустақилликни қандай тушунаман!", "Биз — Темур авлодимиз", "Энг азиз инсон — она" каби мавзуларда эркин иншо ёздилар, мумтоз адабиётимизга оид асарлар юзасидан саволларга оғзаки жавоб қайтардилар.

Олимпиадада анъанавий бўлмаган усулдан — тестдан (компьютер ёрдамида) фойдаланилди. Шаҳар олимпиадасида биринчи ўринни эгаллаган толиби илмлар республика олимпиадасида ва иқтидорли болалар кўрик-танловида иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлишади. Ҳакамлар ҳайъати Халқ таълими вазирлиги юборган маълумотномалар билан батафсил танишиб, ҳар бир ўқувчининг билимини, иқтидорини холисона баҳолади.

Шундай қилиб, 9-синфлар бўйича Собир Раҳимов туманидаги 185-мактаб ўқувчиси Гўзал Отажонова биринчи, республика нафис санъат мактаби ўқувчиси Фарида Маҳкамова иккинчи, Чилонзор туманидаги 178-мактаб ўқувчиси Мавжуда Каримова учинчи, 10-синфлар бўйича Тошкент давлат иқтисодиёт лицейи ўқувчиси Чарос Асилова биринчи, республика санъат мактаби ўқувчиси Нилуфар Абдураҳмонова иккинчи, Сирғали туманидаги 300-мактаб-лицей ўқувчиси Нигора Йўлдошева учинчи, 11-синфлар бўйича Сирғалидаги 300-лицей-мактаб ўқувчиси Ойбек Ҳакимов биринчи, Мирзо Улуғбек туманидаги 241-ўрта мактаб ўқувчиси Нодира Абдураҳмонова иккинчи, Собир Раҳимов туманидаги 249-мактаб ўқувчиси Гулчеҳра Тожибоева учинчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлишди.

Суратларда: Тошкент шаҳар олимпиадасидан лавҳалар.

Ҳ. Мирзакаримов олган суратлар.

"Шу азиз Ватан — барчамизники"

Шовот тумани халқ таълими фаолларининг йиғилиши она-Ватанни эъзозлаш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалаларига бағишланди. Ана шу мавзуда туман халқ таълими бўлими мудири Абдушариф Худойберганов маъруза қилди.

Йиғилишда Б. Қозоқов номли мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси Ўғилжон Абдалова, Бобур номли ўрта мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Зевар Шамсиддинова, "Ўзбекистон" ўрта мактабининг директори Бахтиёр Абдураҳмонов, 4-қурилиш лицейи директори Муҳаббат Йўлдошева, 3-боғча мудираси Муҳаббат Бойметова, 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби тренери Саъдулла Қурбонов, туман прокурорининг ёрдамчиси Пўлат Собиров, туман санитария-эпидемиология станцияси шифокори Жуманазар Эшметов ва бошқалар сўзга чиқдилар. Нотиқлар Ўзбекистон мустақиллигининг моҳияти, ўтган уч йил ичида эришилган ютуқлар, Ватанимизда тинч-осойишта ҳаётнинг таъминланганлиги, миллий ғуруримиз, ва ифтихоримиз, қадриятларимиз ҳақида, ёш авлодга ватан туйғусини англатишда таълим жараёнидаги ишларни такомиллаштириш хусусида батафсил тўхталдилар.

***

Янги мактаб ишга тушди

Шовот тумани Карим Раҳимов номидаги жамоа хўжалиги/раиси Раҳим Йулдошев/ ўз маблағи ҳисобидан 200 ўринли янги мактаб биносини қуриб берди. Уни "Хоразм сув қурилиши" трестига қарашли Шовот кўчма механизациялашган махсус колоннаси /бошлиғи Я. Ҳакимов/ қурувчилари бунёд этишди. Янги мактабга Феруз деб ном қўйилди.

Яқинда янги илм даргоҳининг ишга тушиши муносабати билан туманнинг Инoқ ҳовли қишлоғида тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Унда туман ҳокими Йўлдош Ҳожиев, "Хоразм сув қурилиши" тресті бошқарувчиси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг депутати Йўлдош Худойберганов, маҳалла қўмитаси раиси Карим Абдуллаев, туман халқ таълими бўлими мудири Абдушариф Худойберганов ва бошқалар табрик нутқи сўзладилар.

Янги мактабнинг ишга тушиши қишлоқ аҳли учун чинакам байрамга айланди: маҳалла қўмитасининг ташаббуси билан дошқозонларда ош дамланди, саъаткорлар эса барча-барчани дилрабо қўшиқлари, жозибали рақслари билан хушнуд қилдилар.

Ғойиб ЁҚУБОВ
ўз мухбиримиз.

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ БИРИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессияси 1995 йил 23 февраль куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари 22 февраль куни эрта билан соат 9 дан 18 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ДЕПУТАТЛАР ГУРУҲЛАРИ ВАКИЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлар гуруҳлари вакилларининг йиғилиши 22 февраль куни соат 17 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг кичик мажлислар залида бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигида

АНИҚ РЕЖАЛАР — МУВАФФАҚИЯТ ЗАМИНИ

Шу йил 17 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳайъатининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Вазир Ж. Ғ. Йўлдошев раислигида ўтган ҳайъат йиғилишида "Халқ таълими вазирлигининг 1995 йилги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш режалари ҳамда уларнинг бажарилишида жойлардаги раҳбар ходимларнинг вазифалари ҳамда "1994 йил капитал қурилиш якунлари ва 1995 йилги режалар" тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилди. Ушбу масалалар юзасидан халқ таълими вазирининг ўринбосари М. С. Султоновнинг ахборотлари тингланди ва кенг муҳокама қилинди.

"Таълим тўғрисида"ги Қонунни амалга ошириш вазирликнинг бош вазифасидир. Шу боисдан халқ таълими вазирлиги ва ҳокимиятларнинг ўқув-тарбия муассасаларининг 1995/96 ўқув йилидаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш режаларини ишлаб чиқишда қуйидан юқорига тамойилига амал қилинган, жойлардаги социологик, демографик, ижтимоий ҳолатлар таҳлили ҳисобга олингандир.

Республикамизда 1995/96 ўқув йилида барча хилдаги умумий ўрта таълим мактабларининг сони 9230 тага етади. Уларда (ўрта умумтаълим мактабларида) 5 миллион 36 минг нафардан зиёд ўқувчи таълим олади. Мактаб-интернат ва шу типдаги лицейларда 36 минг нафардан ортиқ, гимназияларда 51 минг нафардан зиёд, лицейларда 33325 нафар ўғил-қиз ўқийди. Кундузги умумий ўрта таълим мактаблари 1-синфларига 611 минг нафардан зиёд ўқувчи қабул этилади. Маҳаллий ҳокимиятларга қарашли мактабгача тарбия муассасаларида 653,5 минг кичкинтой тарбияланади.

Умумий ўрта таълим мактабларининг 9-синфларини қарийб 430 минг, 11-синфларини 239,7 минг ўқувчи битиради, 10-синфларга 263,4 минг ўқувчи қабул қилинади.

Ҳайъат мажлиси жойлардаги раҳбар ходимларнинг бу вазифаларни адо этишда масъулиятни янада ошириш зарурлигини қайд этди. Зотан, 1994 йил режаларини асосан вилоятлар ўзи ишлаб чиққанлигига қарамай, улар томонидан бир қатор кўрсаткичлар бажарилмай қолганлиги сир эмас. Жумладан, Навоий, Сурхондарё ва Тошкент вилоятларида 10 тадан, Самарқанд вилоятида 9 та, Фарғона вилоятида 8 та, Андижон ва Жиззах вилоятларида 7 тадан кўрсаткич уддаланмади. Бу раҳбар ходимлар томонидан тасдиқланган режаларни бажаришда изчил назорат олиб борилмаганлиги ва сусткашликка йўл қўйилганлиги оқибатидир. Бундай камчилик ва нуқсонлар 1995/96 ўқув йили режаларини бажаришда бўлмаслиги лозим.

Белгиланган режаларни рўёбга чиқаришнинг муҳим омилларидан бири, шубҳасиз, таълим-тарбия муассасалари ўқув-моддий базасини мустаҳкамлашга ҳам боғлиқдир. Бу жиҳатдан капитал қурилиши режаларининг муваффақиятли адо этилиши алоҳида аҳамиятга эга. Ўтган йили таълим муассасалари қурилиш ташкилотлари билан ҳамкорликдаги фаолияти туфайли объектларни қуриш ва таъмирлашда кенг кўламли ишлар амалга оширилди. Вазирликка қарашли қурилишларда 11,6 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштириш режалаштирилган эди, амалда бу 22,6 миллион сўмга етказиб бажарилди. Қурилиш-монтаж ишлари режаси эса 162 фоизга адо этилди.

Республика бўйича 1994 йилда 79996 ўқувчига мўлжалланган мактаб, 7850 ўринли болалар боғчаси биноларини қуриб битказилди ва ишга туширилди. Республика бюджети ҳисобидаги таълим муассасаларида 23661 минг сўмлик таъмирлаш ишлари амалга оширилди.

Ҳайъат мажлиси алоҳида қайд этдики, таълим тизимида капитал қурилиши ва таъмирлаш ишларидаги ютуқлар билан биргаликда айрим камчилик ва нуқсонларга ҳам йўл қўйилди. Қорақалпоғистон Республикаси, Бухоро, Самарқанд, Тошкент, Фарғона вилоятларининг бир қатор объектлари ва Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти қурилишлари ўта лоқайдлик билан амалга оширилди. Жумладан, Беруний педагогика билим юрти ўқув биноси, Вобкентдаги 10, Самарқанд тумани Раванақ қишлоғидаги 31,Янгийўл туманидаги 14,Сўх туманидаги 39-ҳунар-техника билим юртлари, Қўқон педагогика институти ётоқхонаси қурилишларига ажратилган маблағлар ўзлаштирилмаганлиги туфайли қурилиш-монтаж ишлари 1995 йилга сурилди.

Ҳайъат йиғилиши Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими вазири ўринбосарининг, бир қатор вилоят халқ таълими бошқармалари бошлиқлари муовинларининг капитал қурилиш ва таъмирлаш ишларининг 1994 йил якунлари ва янги режалар бўйича мулоҳазаларини, таклифларини, жойларда ўтган йили йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар ҳақидаги фикрларини эшитди. Вилоятлардаги бу ишга айрим масъул ўртоқлар ҳатто Халқ таълими ҳайъати мажлисига ҳам етарли тайёргарлик билан келмаганлигини кескин қоралади.

Шунга эришиш зарурки, — деб таъкидланди ҳайъат йиғилишида, — туман, шаҳар халқ таълими бўлимлари ҳокимиятлар зиммасига Президентимиз томонидан қайд этилган вазифа — камида биттадан намунали мактаб қуриб бериш ишида талабчан ҳамкор бўлмоғи керак. Капитал қурилиш ва таъмирлаш бўйича тузилган янги режаларнинг тўлиқ рўёбга чиқарилишига эришиш барча вилоятлардаги бу ишга алоқадор бўлган бошқармалар, бўлимлар, ўқув юртлари раҳбарларининг энг масъулиятли вазифасидир.

Шунингдек, ҳайъат йиғилишида "Олий маълумотли педагогик кадрларни ўз мутахассислиги бўйича ишга жалб этиш тадбирлари", "Маърифат" газетасининг ўғил-қизларни экологик тарбиялаш борасида 305-лицей-мактаб тажрибаси юзасидан "Мамлакатда ягона" мақоласини маъқуллаш тўғрисидаги масалаларни ҳам кўриб чиқди.

Ҳайъат йиғилиши кўрилган барча масалалар бўйича кенгайтирилган қарорлар қабул қилди.

ЯНГИ СИЁСИЙ ПАРТИЯ

18 февраль куни Тошкентда яна бир янги сиёсий партия — Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг таъсис қурултойи бўлиб ўтди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри, вилоятлардан сайланган 185 нафар делегат қатнашди. Анжуманга жамоат ва бошқа ташкилотлардан меҳмонлар ташриф буюришди.

Қурултойда партиянинг мақсад ва вазифалари тўғрисидаги масала муҳокама этилди. Ташкилий қўмита раиси, "Халқ сўзи" ва "Народное слово" газеталарининг бош муҳаррири Анвар Жўрабоев шу ҳақда маъруза қилди.

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси парламент типидаги сиёсий партия бўлиб, у республика мустақиллигини мустаҳкамлаш, Ватанга садоқатли хизмат қилиш ниятларидан келиб чиқилган ҳолда тузилганлиги таъкидланди. Унинг асосий мақсади — мустақил Ўзбекистон ҳудудида яшаётган барча миллат ва элатларнинг умумий манфаатларига мос келадиган ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш, жамиятда ижтимоий адолатни янада мустаҳкамлаш, инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчларини, юксак маънавият ва маърифатни қарор топтиришга кўмаклашишдан иборатлиги айтиб ўтилди.

Таъсис қурултойи партиянинг Низоми ва Дастурини тасдиқлади.

Қурултойда партия раҳбар органлари сайланди. Шунингдек, партиянинг ҳафталик "Адолат" газетаси таъсис этилди.

Қурултой қатнашчилари Ўзбекистон халқига мурожаатнома қабул қилдилар.

(ЎзА).

Халқ таълими ва бозор иқтисоди

МУҚАДДАС ТУПРОҒИНГ КЎЗГА ТЎТИЁ!

Мустақиллик шарофати билан республикамизда халқ таълими соҳасида ибратли ишларни амалга ошираётган туманлар орасида Китоб туманининг ҳам ўз ўрни бор. Туман ҳокими халқ таълимининг ривожига алоҳида эътибор билан қараб, маорифчиларга амалий ёрдам кўрсатмоқда.

Биз яқинда "Варганза" жамоа хўжалигида жойлашган Зебуннисо номидаги тожик миллий мактабида бўлиб, амалга оширилаётган бир қатор ибратли ишларнинг гувоҳи бўлдик.

ЖАМОА АҲИЛ БЎЛСА

"Олтовлон ола бўлса оғиздагин олдирар, тўртовлон тугал бўлса, тепадагин эндирар", — дейилади халқимиз нақлларида. Ҳа, доно халқимиз айтгандек, аҳилликда ҳикмат кўп. Зебунисо номидаги мактаб ўзаро аҳил ва иноқ жамоа. Жамоада 47 нафар ўқитувчи бўлиб, улар 822 нафар ёш авлодга таълим-тарбия бераётир. Замонавий услубда қурилган мактабда 30 та фан хоналари, 160 ўринли ошхона, 180 ўринли йиғилиш зали, спорт зали, компьютер ва лингафон хоналари талаб даражасида жиҳозланган. Дарслар мунтазам суратда кўргазмали қуроллар асосида олиб борилмоқда.

Жамоада катта маҳоратга эга бўлган, изланувчан ижодкор ўқитувчилар кўп. Мактабдаги барча фан хоналари, залларнинг безатилиши муаллимларнинг ўз касбини севишидан далолат бериб турибди. Информатика, математика, рус тили ва адабиёти, тожик тили ва адабиёти, бошланғич таълим хоналари асосан қўлда тайёрланган дидли кўргазмалар билан безатилган. Биргина тасвирий санъат ва чизмачилик хонасида ижодкор ўқитувчи Маҳамадали Мақсудов қўли билан ясалган бир ярим минг дона кўргазма мавжуд.

Илм маскани бир неча йилдирки, туман, вилоят ҳамда республика кўрик-танловларида муваффақиятли қатнашиб келаётир.

ОҲАКЛАРИ ҲАМ ҚАЛБЛАРИДЕК ОҚ

Маҳаллий халқ орасида Варганза тошларидан оҳак олиш мумкинлиги ҳақида гап-сўзлар юрарди. Кейинги йилларда оҳак масаласи ҳам "ноёб моллар" рўйхатидан ўрин олиб қолди. Мактаб учун эса ҳар йили кам деганда 6-7 тонна оҳак керак.

Мактабнинг хўжалик ишлари мудири Ҳақберди Турдиевнинг "оҳак цехи" очиш тўғрисидаги таклифи ўқитувчилар жамоасига маъқул тушди. Таваккал қилиб бошланган иш ниҳоясига етди: бир йўла 4 тонна оҳак пиширадиган ихчам цех ишга туширилди.

Оҳак пишириш технологияси, унга қайта ишлов бериш усуллари ўрганилди. "Интилганга толе ёр" деганларидек, оҳак цехи тўлиқ ишлай бошлаганига ҳам икки йилдан ошди. Мактаб оҳак цехининг оппоқ, сифатли маҳсулоти айни кунда қўшни мактабларга, хўжаликларга сотилмоқда.

ЧАРХЛАШ ВА ПОЙАБЗАЛ ТАЪМИРЛАШ УСТАХОНАСИ

Бозор иқтисодиётига ўтиш давридаги муаммолар кўп қатори болаларни ҳам четлаб ўтаётгани йўқ. Айни кунларда қайси мактабга ташриф буюрманг, кўплаб ўқувчиларнинг оёқ кийимлари таъмирлашга муҳтожлигини кўрасиз. Варганзада худди шу масалани ҳал қиладиган устахона йўқлиги сабабли ота-оналар 25 километр масофага — Китоб шаҳрига бориб, болаларнинг оёқ кийимларини таъмирлатиб келишарди.

Ишбилармон, болалар ғамини ейдиган мактаб директори Ҳавуд Мавлонов мактаб қошида худди ана шундай устахона очди ва уста Ражаб Солиевни битим асосида ишга олди. Тузилган шартномага асосан устахонада мактаб ўқувчилари оёқ кийимларини 50 фоиз арзон таъмирлатадилар. Талаблардан келиб чиққан ҳолда устахонага чархлаш ускуналари ўрнатиб берилди. Қайта тузилган шартномага асосан чархлашдан тушган маблағнинг 40 фоизи мактаб жамғармасига ўтказилаётир.

"ЛОЛА"НИНГ ЛОЛАГУЛ КЎЙЛАКЛАРИ

Доно халқимиз орасида "Излаган имконият топади" деган ибратли нақл бор. Зебуннисо номидаги мактабнинг изланувчан жамоаси ўтган йили излаб-излаб яна бир имконият топишди. Мактабда 4 та тикиш машинасига эга бўлган "бичиш-тикиш" тўгараги очилди. Айниқса, меҳнат таълими ўқитувчиси Раънохон Худоёрова бу ишга бел боғлаганлиги директорни янада руҳлантириб юборди.

Алоҳида хона ажратилиб, тикув машиналари ўрнатилди, ўқитувчи Раънохон Худоёровага чорак ставка тўғарак маоши белгиланди. Ўқувчилар билан иш бошлаган "Лола" бичиш-тикиш тўгарагига маъмурият керакли матолар келтириб берди, ўзаро шартнома тузилиб, қонуний иш бошланди. Дастлаб тушган фойда ҳисобига бичиш-тикиш цехи қайта жиҳозланди, тикиш машиналари сони 8 тага етказилди. Ёш чеварларда тажриба оша бориб, улар тайёрлаган кийимлар "Лола"нинг лолагул кўйлаклари Китоб шаҳри бозорида ўз харидорларини топа бошлади. Ёш чеварлар ҳозир турли-туман миллий тўнлар, тожик миллий камзуллари, миллий қуроқчилик матоларини ҳам тикмоқдалар. Тўгарак аъзоларига ҳақ тўлашдан ташқари ҳар ойда мактаб фондига 150 сўмдан пул тушиб турибди.

"САНАМО" ДЎППИЛАРИ

Билим даргоҳининг меҳнат ўқитувчиси М. Маҳмадиева мактаб директори Ҳ. Мавлоновга мактабда миллий тожик дўппидўзлиги тўгарагини очиш таклифи билан кирди. Директор ўқитувчининг таклифини маъқуллаб, унга чорак ставка миқдорида тўгарак ҳақи ажратди. Тўгаракка "Санамо" номи берилиб, алоҳида хона ажратилди ва шарқона усулда жиҳозланди. "Санамо" улуғ кунда — жонажон Ўзбекистонимиз мустақиллигининг 2 йиллик тўйи кунида 20 нафар ўқувчи қиз билан иш бошлаган эди. Тажриба ортиб борганидан руҳланган мактаб маъмурияти Шаҳрисабз шаҳридаги "Ҳужум" фабрикаси маъмурияти билан шартнома тузди. Шартномага мувофиқ фабрика маъмурияти керакли матоларни етказиб бераётир. "Санамо" қизлари ваъдага биноан миллий тожик дўппиларини тикиб тайёрлаб бермоқдалар. Тўғри, "Санамо" тўгараги аъзолари мактаб ёшидаёқ, ҳар қанча пулга ўлчаб бўлмайдиган нафис санъатни ўрганмоқдалар, бу жуда яхши. Аммо "Ҳужум" фабрикаси тайёрлаётган бир дона миллий тожик дўпписи учун атиги 12 сўм тўлаётганлиги, қизиқ. Ахир, битта дўппини тикиб, тайёрлаш, қолипга солиш, савдога қўйиш ҳолатига келтириш учун ўқувчилар озгина меҳнат қилаяптиларми?..

Бизнинг тушунишимизча, "Санамо"қизлари пул учун эмас, балки нафис санатни севганликлари учун ҳам астойдил меҳнат қилиб, топилган фойданинг 40 фоизини мактаб жамғармасига ўтказаяптилар.

КИНОЧИЛАР "КАМОЛАТИ"

Қишлоқда кино, клуб бўлишига нима етсин. Кинога, айниқса, болалар қизиқишади. Улар кўришган янги кинофильмлари ҳақида бир-бирларига мақтаниб гапириб беришади... Синчков директор Ҳ. Мавлонов мактаб мажлислар залини қайта жиҳозлаб, кино кўрсатишга жавоб берадиган шарт-шароитларни яратди. Мактабда мавжуд кино аппаратни таъмирлаб, бу ишга қўли келадиган Рўзиқул Қодировни ёрдамга чақирди. Бир неча марта ўқув фильмлари намойиш этилди. Ҳар ердан фойда олавериб "ёмон ўрганиб қолган" директор Китоб тумани кино кўрсатиш идораси билан шартнома тузди.

Шартномага мувофиқ, китоблик киночилар мактабнинг "Камолат" кино клубига кинолентларини олиб келадилар ва мактаб киноаппаратида фильм намойиш этадилар.

Зебуннисо номидаги мактаб ўқувчилари ва ўқитувчилари, ишчи ходимлари бир қисмли кино учун 50 тийин, икки қисмли кино учун бир сўм тўлайдилар. Қишлоқ аҳолиси Китоб кинотеатридагидек пул тўлайдилар. Сотилган чиптанинг 40 фоизи мактаб жамғармасига туширилади, 60 фоизи Китоб киночиларига тегишли бўлади.

ТАРИХИЙ ЁДГОРЛИКЛАР МУЗЕЙИ

Мактабнинг тарих ўқитувчиси Атоқул ака Ваҳобовнинг мактабда алоҳида ўрни бор. У ўзининг тиниб-тинчимаслиги билан, ижодкорлиги ва ташаббускорлиги билан ажралиб туради. Ана шу устознинг қўли билан мактабда пульт бошқарувли кўргазмалар асосида жиҳозланган, техникалаштирилган "Тожик халқи тарихи" хонаси ташкил этилган. Устоз А. Ваҳобов бир неча йилдирки, мактаб касаба уюшмасига раислик қилиб, кайвони сифатида танилган. Ана шу ижодкор ўқитувчи ташаббуси билан мактабда тарих ва ўлкашунослик музейи ҳам ташкил этилган. Музей Варганза қишлоғининг тарихини, бу ердаги тожик миллатига мансуб халқнинг босиб ўтган йўлини, ажралмас ўзбек-тожик дўстлиги ришталарини ўзида мужассамлаштиргандир.

Музейга кираверишдаги Навоий ва Жомий дўстлигини ифода этувчи катта сурат ва унинг остида улуғ тожик шоири Абдураҳмон Жомийнинг Алишер Навоий шаънига айтган ушбу: "Ў турк буду ман точик, лек ҳастем хеши наздик" мисраларини ўқиган киши тўлқинланиб кетади.

Музейда тожик хотин-қизларининг қадимги миллий тақинчоқлари, зебу зийнат буюмлари, қадим тожик кулолчилик мактабининг ишларидан намуналар, жаҳон пулларидан намуналар, тожик ва ўзбек халқларининг қадимги ов ва иш қуроллари, уй-рўзғор буюмларидан иборат ажойиб кўргазмалар тайёрланган, қадим тожик уйи макети тикланган.

ВАТАННИ СЕВМОҚ ИЙМОНДАНДИР

Президентимиз И. А. Каримов олиб бораётган одил сиёсатдан Ватанимиздаги барча миллат ва элатлар бирдай мамнун. Бунга биргина Зебунисо номидаги тожик миллий мактабида бўлганимиздаёқ тўлиқ иймон келтирдик. Жамоанинг, ўқувчиларнинг, ота-оналарнинг, ёшу қарининг кайфиятлари аъло даражада. Улар бор имконияти билан мустақил Ўзбекистонимизнинг порлоқ келажаги учун ўз ҳиссасини қўшишдек улуғ мақсад орзусида яшаяптилар.

— Тўғри, биз ўқув режаларини, дарсликларни Тожикистон Республикасидан оламиз, — дейди мактаб директори Ҳавуд Мавлонов, — Мактабни битирган ёшларимизнинг катта қисми Тожикистон Республикаси ўқув юртларига бориб таҳсил олиши ҳам сир эмас. Аммо кейинги йиллардаги Тожикистондаги қонли урушлар ёшларимизни у ёққа боришдан чўчитиб қўйди, аниқроғи, ота-оналарнинг ҳам фарзандларини у ёқларга юборишга истаги йўқ.

Биз Ўзбекистондаги тожиклар Президентимиз И. А. Каримов олиб бораётган сиёсатдан, мурувватли ўзбек қардошларимиздан мамнунмиз. Бизнинг Ватанимиз ана шу замин, Ўзбекистон тупроғи бизнинг кўзимизга тўтиё. Айни кунда биз ўқув режаларимизни ҳам мактаб кенгашининг қарори билан ўзгартирганмиз. Ўқувчиларимиз айни кунда ўзбек тили ва адабиётидан, Ўзбекистон тарихидан, Ўзбекистон жуғрофиясидан, умуман, керакли барча фанлардан кенг билим олаётир. Мақсад — шогирдларимиз Ўзбекистондаги ўқув юртлари ўзбек гуруҳларида қийналмасдан таҳсил олсин деймиз. Биз Китоб ҳокимлигидан, халқ таълими бўлимидан хурсандмиз. Улар бизнинг ташаббусларимизга ўз вақтида кенг йўл очиб беряптилар, амалий ёрдам кўрсатяптилар...

Президентимизнинг қатъий тутган йўлини тўғри тушуниб, шундай бир даврда мактабни ўз маблағидан тўлиқ таъмирлаш, мактабда ўтаётган турли-туман тадбирларнинг ташкилотчилари ва фаол қатнашчиларини пулли мукофотлар билан тақдирлаш, кам таъминланган оилалар фарзандларига иқтисодий ёрдам бериб туриш, мактабдаги аъло баҳоларда ўқиётган 20 нафар ўқувчига ҳар ойда 20 сўмдан стипендия бериб туриш ва яна қанчадан-қанча ибратли ишларни амалга ошириб бориш мактаб маъмурияти учун ҳақиқий ишбилармонлик эмасми?

Ютуқларимиз етарли, дея жамоа аъзолари изланишларни тўхтатганлари йўқ, улар ўтган йили 600 дона анор кўчатини мактаб участкасига қададилар ва бехато ундириб олдилар. Бундан 3 йил бурун экилган минг туп мевали дарахтнинг олди бу йил ҳосилга киради. Бу ҳам етмагандай, мактаб директори Ҳ. Мавлонов ун чиқарадиган электр тегирмонни мактабда қуриш учун югуриб юрибди...

Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида келажаги буюк Ўзбекистон учун астойдил изланаётган, Президентимиз қарорларини оғишмай амалга ошириб келаётган Зебуннисо номидаги тожик миллий мактабининг ишбилармон жамоаси аъзоларининг келгусидаги ишларига омадлар тилаймиз.

Абдивали ОБИДДИНОВ,
"Маърифат"нинг махсус мухбири.

Мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотларнинг пировард мақсадларидан бири соғлом авлодни шакллантириш масаласидир. Шу боисдан ҳам ёшларни маънавий етук, жисмонан бақувват бўлиб етишишларини таъминлаш, оналик ва болаликни, оилани ҳар томонлама ижтимоий муҳофаза қилиш давлатимиз сиёсатининг устивор йўналишларидан бирига айланди. Айни пайтда бу долзарб ишни бажаришда таълим тизимидагилар қаторида корхона ва муассасалар, давлат органлари ҳамда ташкилотлардаги мутасаддилар ҳам масъулиятни ҳис этиб астойдил киришганлиги дилни қувонтиради.

Қашқадарё вилояти бош прокурори, адлия катта маслаҳатчиси Обид Хайруллаевич Ҳамроев мухбиримиз билан бўлган суҳбатда вилоятда ёшлар билан ишлашнинг аҳволи, оналик ва болаликни муҳофаза этишда давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг тутган ўрни, бу борадаги муаммолар хусусида сўзлаб берди.

Ўсмир ва қонун

Маънавий баркамол инсон — келажак таянчи

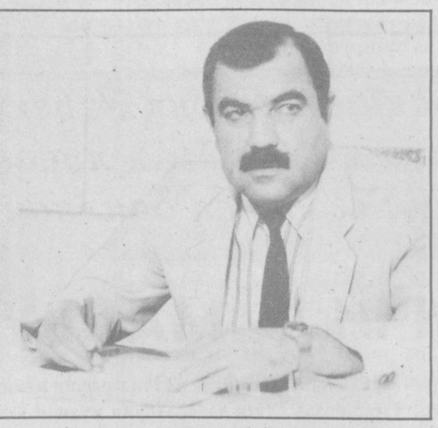

— Обид Хайруллаевич, маънавий баркамоллигимизнинг инъикоси соғлом авлод тарбияси билан чамбарчас боғлиқ. Мустақилликка эришганимизнинг биринчи куниданоқ, таълим соҳасида ҳам тоталитар тузумга хос бўлмаган, миллий қадриятлар билан йўғрилган тарбия тамойиллари яратилди ва ҳаётга татбиқ этила бошланди. Вилоятда бу масалага эътибор қандай бўлаяпти?

— Маънавияти бор элнинг, қадрияти барқарорлашади, қадриятлар эса эртанги кун заминидан далолат, деган доно фикр бор. Масалага чуқурроқ ёндашадиган бўлсак, республикамизда соғлом авлод тарбияси, оналар ва болаларни, оилани ижтимоий муҳофаза қилиш муҳим ва долзарб ишлардан бири ҳисобланади. Иқтисодий қийинчиликлар туфайли юзага келган айрим муаммоларга қарамай жаҳон тажрибасида биринчи бўлиб республикамизда "Соғлом авлод учун" жамғармасининг ташкил этилганлиги ҳам эртанги кун эгаларининг етук, баркамол, ватанпарвар бўлиб етишишлари йўлида қилинган саъй-ҳаракатлардандир.

Бу борада вилоятимизда бир талай ишлар қилинмоқда. Лекин шунга қарамай, таҳлил ва кузатишлар натижаси шуни кўрсатмоқдаки, оналикни ва болаликни муҳофаза этиш, соғлом авлодни тарбиялашда халқ таълими мутасаддилари билан ҳамкорлик қилишда айрим нуқсонлар, ҳатто қонунбузарликларга ҳам йўл қўйилмоқда. Масалан, Қамаши туманидаги "Зилола" болалар боғчаси тарбиячиси (Г. Т. ҳомиладор бўлишига қарамай) маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатилган.

Мисолни мен бекорга келтирмадим. Боиси шундаки, кўпчилик раҳбарларимиз, аввало, қонунни билмасликдан, қолаверса, масъулиятни ҳис қилмаганликлари оқибатида ана шундай кўнгилсиз ҳодисалар вилоятимизда содир этилмоқда.

— Болаларимиз соғлом, жисмонан бақувват, маънавий баркамол бўлсин, — деймизу, баъзан эзгу ишнинг амалга ошишида ўзимиз тўсиқ бўламиз. Бу эса о ир оқибатда хунук ҳодисаларнинг келиб чиқишига сабаб бўлаяпти.

— Ҳақиқатдан ҳам. Биз ҳаммамиз балоғат бекатидан ўтган инсонлармиз. Бироқ бу бекатда эҳтиётлик билан, ўйлаб иш тутилмаса бола турли номаъқул йўлларга кириб кетиши ҳеч гапмас.

Айтмоқчи бўлганим шуки, ҳозир бозор иқтисоди шароитида, ишимизда ҳам, юриш-туришимизу рўзғоримизда ҳам айрим ўткинчи муаммолар учраб турибди. Тўғриси, уни бартараф этиш ҳам анча оғир кечмоқда. Лекин баъзи ота-оналар рўзғор муаммолари баҳона балоғатга етмаган ўғил-қизларнинг кучидан фойдаланишга уринмоқдалар. Бу эса бола тарбиясини издан чиқишига, пулга рўжу қўйиб, ҳаётга енгил кўз билан қарашга, жиноятчилик йўлига кириб қолишга сабаб бўлаяпти.

Бир мисол. Вилоят прокуратураси ҳамда халқ таълими бошқармаси мутахассислари ҳамкорлигида ўтказилган кузатишлар натижасида Шаҳрисабз ва Қарши шаҳар нон комбинатларида, Қарши шароб-консерва заводида, Китоб ипйигирув фабрикасида, Шаҳрисабз пилла қуритиш корхонаси ҳамда Нишон пахта тозалаш заводида вояга етмаган ёшлар кечки сменаларда ҳам ўз ёшига мос бўлмаган оғир ишларга жалб этилганлиги аниқланди. Шунингдек, кўчакуйда, жамоатчилик ўртасида ҳам вояга етмаган мактаб ўқувчиси тижорат, савдо ишлари билан шуғулланиб турганлигини ҳаммамиз кўрамиз, бироқ ўсмирга бу ишларга қўл уриш ҳали эрта эканлигини ҳеч биримиз тушунтиришни истамаймиз. Ачинарлиси шундаки, вилоятдаги айрим корхона, муассаса ва ташкилотларда оила ва мактабга кўмаклашувчи алоҳида гуруҳлар тузилмаган. Ёшлар Иттифоқи, хотин-қизлар қўмиталари, хайрия жамғармалари, маҳалла, спорт қўмиталарининг бу масалада изланиш ва ташаббуслари етарли бўлмаганлиги натижасида ўтган йили вояга етмаганлар томонидан 140 та жиноят содир этилган.

Айрим мансабдор шахслар, мактаб директорлари ва болалар боғчаларининг мудиралари ўз вазифаларини бажаришда юзаки, ўта масъулиятсизларча ёндашиб, баъзан мансабларини суиистеъмол қилмоқдалар.

Фикримизнинг исботи учун қуйидаги далилларга эътиборни қаратмоқчиман. Шаҳрисабз шаҳридаги "Пахтаой", "Дўстлик", "Шодлик", "Қувонч", "Наврўз", "Гавҳар", Қарши туманидаги "Юлдузча", "Ғунча", "Наврўз", "Лола", "Қуёш" каби болалар боғчаларида Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонларини бажаришга масъулиятсизлик билан ёндашиб келинмоқда. Натижада болаларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, санитария-гигиена қоидаларига риоя этиш, уларни сақлаш ишларининг яхши ташкил этилмаганлиги оқибатида болалар орасида турли касалликлар келиб чиқишига сабаб бўлди. Ҳамкорлик шартномаларига кўра, ўз вақтида бу нуқсонларнинг олди олиниб, айбдор шахсларга тегишли чора-тадбир қўлланилди.

— Обид Хайруллаевич, воягa етмаганлар, ўқувчилар ўртасида содир этилаётган жиноятлар нималардан келиб чиқаяпти ва уларнинг олдини олиш бобида қандай чоралар қўлланилмоқда?

— Тарбияда бутун иш тарбиячининг ким эканлигига боғлиқ, деган ҳикмат бор. Вилоятдаги мавжуд мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида кейинги тўрт йил ичида тарбиявий ишлар ўзига хос тарзда олиб борилмоқда. Жумладан, мактаблар одобнома, ҳуқуқий билим асослари фанларининг ўқитилаётганлиги, ҳунар-техника билим юртларида эса ана шу фанллар қаторида миллий ҳунармандчиликнинг ўрганилаётганлиги таҳсинга лойиқ. Аммо шунга қарамай,айрим ўқув даргоҳларида дарс ва дарсдан ташқари тарбиявий ишлар талаб даражасида бўлмаганлиги, ўқитувчиларнинг масъулиятсизлиги оқибатида ўқувчилар ўртасида жиноятчилик, гиёҳвандлик ва спиртли ичимликлар истеъмол қилиш ҳоллари содир этилаяпти. Масалан, ўтган йили Чироқчи туманидаги 37-интернат-мактабидан 3 нафар ўқувчи ўқитувчи ва тарбиячиларнинг эътиборсизлиги туфайли Тошкент шаҳрига қочиб кетиб, турли жиноятлар содир этгани Қарши шаҳридаги 19-ўрта мактаб ўқувчиси, 39, 14-ҳунар-техника билим юртларининг баъзи ўқувчилари гиёҳвандлик, ичкиликбозлик билан шуғулланганликлари ва жиноят содир этганликлари аниқланди.

Ўқувчилар ўртасида содир этилаётган ҳар хил жиноятларнинг олдини олиш мақсадида вилоят прокуратураси, ички ишлар хизмати ходимлари ҳамда халқ таълими органларининг мутасаддилари ҳамкорлигида жойларда тушунтириш ишлари, ота-оналар, маҳалла қўмиталари билан учрашувлар, тадбирлар ўтказилиб борилмоқда. Айниқса, бизни ўқитувчилар орасида ҳам ахёнахёнда бўлса-да, учраб тураётган айрим иллатлар ташвишга солади. Ўтган йилда 10 нафар ўқитувчи жиноят содир этганлигини афсус билан тилга олишга мажбурмиз.

Ўрни келганда яна бир муҳим жиҳатга алоҳида тўхталмоқчиман. Соғлом авлодни вояга етказиш, оналик ва болаликни муҳофаза этишдек муҳим масала ҳокимиятлар тасарруфидаги вояга етмаган ёшлар билан шуғулланувчи гуруҳларнинг эътиборидан четда қолиб келмоқда. Қаровчисиз қолган болаларни аниқлаш ва уларни тегишли жойларга жойлаштириш, болалар уйларидаги шароитларни доимий назорат қилиб туриш, васийлар ва ҳомийлар билан ўзаро ҳамкорлик қилиш ҳамда уларга кўмаклашиш ана шу гуруҳларнинг асосий вазифаларидан бири бўлишига қарамай, кейинги икки йил оралигида бу гуруҳлар ўз фаолиятларини сустлаштириб юборган.

Юқорида қайд этилган вазиятни яхшилаш, фарзандларимизни жисмоний, ақлий ва маънавий камол топишини таъминлаш оналик ва болаликни муҳофаза этиш борасидаги ишларимиз ва ҳамкорлик савиясини янада оширишни даврнинг ўзи тақозо этмоқда. Шундай экан, барча диққат-эътибор фаолиятимизни аввало кўпроқ жиноятчилик ва қонун бузишларга қарши курашга эмас, балки унинг олдини олишга сарфлаш мақсадга мувофиқдир. Олдимизга қўйилган мақсадлардан келиб чиқиб, жойларда таълим-тарбияни янгича асосда шакллантириш, бу муҳим ишга корхона ва ташкилотларни ҳам жалб этиш мақсадида вилоят прокуратураси, ички ишлар хизмати ҳамда халқ таълими бошқармаси ҳамкорлигида муҳим тадбирлар, алоҳида йўриқлар ишлаб чиқилди. Мактаб, ҳунар-техника билим юртларида тушунтириш ишлари олиб борилаяпти. Шунингдек, тажрибали қонуншуносларимиз, ёшлар билан шуғулланувчи ички ишлар хизмати ходимлари ўқувчилар билан машғулотлар олиб боришаяпти.

Бугунги кунда "Соғлом авлод учун" ғояси вилоятдаги барча ташкилот ва муассасалар фаолиятининг асосий йўналишига айланаяпти. Мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотларнинг муҳим мақсади сифатида белгилаб олинган ушбу вазифани рўёбга чиқариш учун ҳар биримиз фидойилик билан меҳнат қилишни, масъулиятни ҳис этишни бурчимиз деб биламиз. Зеро, юртбошимиз Ислом Каримов айтганидек: "Бизнинг асосий бойлигимиз, ривожланган давлат тузишга олиб борадиган йўлдаги асосий таянчимиз — инсондир. Юксак малакали ва юксак маънавиятли инсондир".

— Мазмунли суҳбат учун, ташаккур!

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ суҳбатлашди.

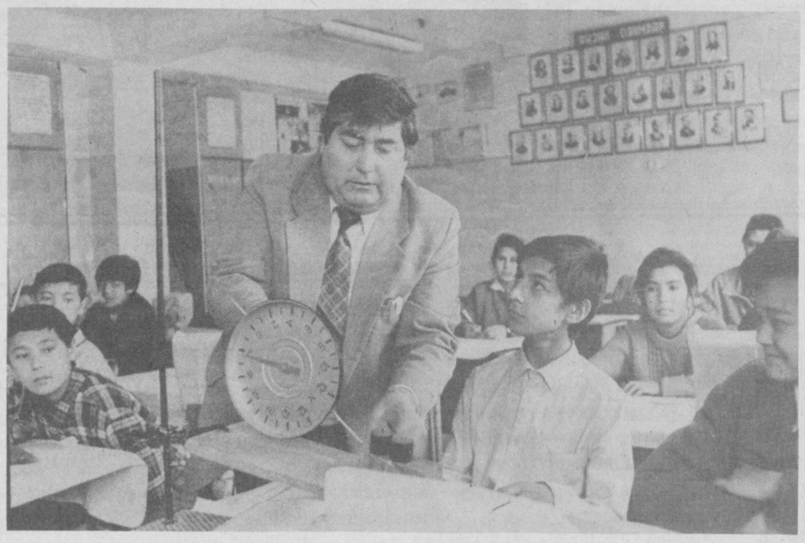

Мактаб ҳаёти

ИШТИЁҚ

Ўқувчиларнинг фан асосларидан пухта билим олишлари асосан ўқитувчига боғлиқ. Агар ўқитувчи ўз фанини чуқур эгалламаган бўлса, ҳар қандай кўргазмали қурол ҳам, техника воситаси ҳам ёрдам бермайди. Пойтахтимизнинг Акмал Икромов туманидаги 197-ўрта мактабда таълим ишининг фидойилари анчагина. Улардан бири — олий тоифали методист-ўқитувчи, халқ маорифи аълочиси Азизжон Юнусов. У ўзининг ижодий ишлаши, изланувчанлиги билан педагогик жамоа ва ўқувчиларнинг ҳурмат-эътиборини қозонган. Метод бирлашма йиғилишларида, ўқитувчиларнинг туман ва шаҳар миқёсидаги анжуманларида А. Юнусов ўз иш тажрибалари билан ўртоқлашиб туради.

— Педагогик жамоамиз, — деб ҳикоя қиладимактаб директори Ақида Тўлаганова, — Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонунини амалга жорий этиш юзасидан собитқадамлик билан иш олиб бораётир. Жамоамизда физика ўқитувчиси Азизжон Юнусов, химия ўқитувчиси Наима Иброҳимова, меҳнат ўқитувчиси Саъдулла Турсунов сингари жонкуяр ўқитувчиларимизнинг хизматлари ҳар қандай таҳсинга лойиқ.

Суратқашимиз Ҳаким Солиҳов мазкур мактабда бўлиб, жамоа ҳаётидан айрим лавҳаларни тасвирга тушириб қайтди. Суратларда: 1. А. Юнусов физика дарсида "Ишқаланиш коэффициентини аниқлаш" мавзусида дарс ўтмоқда. 2. Химия ўқитувчиси Н. Иброҳимова 9-А" синфида "Асослар ва уларнинг химиявий хоссалари мавзусини тушунтираётир. 3. 8-синф ўқувчилари Фозил Раҳмонов, Баҳром Алихўжаев, Акром Яллақабоевлар таълим устахонасида.

Касаба уюшмалари ҳаётидан

ИБРАТЛИ ТАЖРИБА

Ўзбекистон халқ таълими ва фан ходимлари касаба уюшмасининг II қурултойи бўлиб ўтгач, жойларда ундан келиб чиқадиган вазифаларни янада жонлантириш ва шу асосда келгусидаги режаларни белгилаш мақсадида турли йиғилишлар бўлиб ўтаяпти.

Тошкент давлат университетида "ТошДУ касаба уюшмалари фаолиятини режалаштириш тажрибаси"га бағишланган Тошкент шаҳридаги олий ўқув юртлари касаба уюшмалари раислари кенгашининг галдаги анжумани ҳам шу руҳда ўтди.

Йиғилиш қатнашчилари ТошДУнинг касаба уюшмаси фаолиятининг режалаштириш борасидаги ибратли ишлари билан яқиндан танишишди.

Айниқса, режадаги тадбирлар хилма-хиллиги, уларнинг ташкил этилиши ва ўтказилишининг қатъий назоратга олинганлиги сўзга чиққанлар томонидан алоҳида таъкидланди.

Семинар-кенгаш хулосасига кўра, университетнинг бу тажрибасини республикамиздаги барча олий ўқув юртларига кенг ёйиш маъқул деб топилди.

С. ТОШИМОВ.

АЁЛНИНГ ЎРНИ

Тошкентдаги Амир Темур номидаги 155-мактабда "Аёл, оила ва жамият" мавзуида баҳс-мунозара бўлиб ўтди. Бу тадбирда халқимизнинг таниқли кишилари билан биргаликда қўшни мактаблардан моҳир ва тажрибали педагоглар ҳам иштирок этдилар. Улар аёлнинг оилада, қолаверса, жамиятимизда тутган ўрни ҳақида сўз юритдилар.

Учрашув давомида мактаб ўқувчилари иштирокида концерт намойиш этилди.

У.ҲАСАНОВА.

ШУ АЗИЗ ВАТАН БАРЧАМИЗНИКИ

(Боши газетамизнинг ўтган сонида)

ОДАМ ВА УНИНГ САЛОМАТЛИГИ

1. Одам ва унинг саломатлиги нимани ўргатади?
2. Ҳужайра назариясини қайси олимлар яратган?
3. "Ҳужайра" деган ном ким томонидан ва қачон қўлланган?
4. Ҳужайранинг кимёвий таркиби нималардан иборат?
5. Ҳужайралар қандай кўпаяди?
6. Ҳужайра ҳаёт фаолиятининг асосий жараёнлари ҳақида нималар биласиз?
7. Тўқима нима?
8. Одам организмида қандай тўқималар бор?
9. Орган деганда нимани тушунасиз?
10. Органлар системаси ҳақида нималар биласиз?
11. Организм деганда нимани тушунасиз?
12. Организмнинг бир бутунлигини қандай тушунасиз?
13. Одам организми учун ташқи муҳитнинг аҳамияти нимадан иборат?
14. Одам организмига ташқи муҳитнинг зарарли таъсири ҳақида нималар биласиз?
15. Таянч ҳаракатланиш системасининг функцияси нималардан иборат?
16. Қон организмда қандай вазифани бажаради?
17. Иммунитет нима?
20 Эритроцитларнинг асосий вазифаси нимадан иборат?
21. Пульс нима?
22. Жигар қандай вазифани бажаради?
23. Энергия баланси деб нимага айтилади?
24. Рефлектор ёйи нима?
25. Гармонлар қандай модда?
26. Шартли ва шартсиз рефлекслар ҳақида нимлар биласиз?
27. Терининг функцияси нималардан иборат?
28. Ферментлар қандай модда?
29. Марказий нерв системаси деганда нимани тушунасиз?

ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ

1. Қисқа масофага югуриш турларини биласизми?
2. Қандай юриш турларини биласиз?
3. Жисмоний тарбия ва спортни қандай тушунасиз?
4. Катта танаффус пайтида ўқувчилар қандай фаолиятда бўлишларини тўғри деб ҳисоблайсиз?
5. Кунига тишни неча марта тозлаш шарт?
6. Офтоб урганда нима қилиш керак?
7. Чекиш организмга қандай таъсир этади?
8. Масофани югуриб ўтиш вақти қандай асбоб билан ўлчанади?
9. Японияда ўтказилган Осиё ўйинларида Ўзбекистон спортчилари нечта олтин медалга эга бўлдилар?
10. Боксдан кимлар жаҳон чемпиони бўлдилар? (Ўзбекистондан)
11. Футбол бўйича Осиё ўйинларида Ўзбекистон терма командаси Корея командаси билан қандай ўйнади?
12. Осиё ўйинларида Ўзбекистон терма командаси (футбол бўйича) қандай ўйнади?
13. Қўл кучи қандай ўлчанади?
14. Юқори синф ўқувчилари қанча оғирликдаги гранатани иргитади?
15. Волейбол командаси неча кишидан иборат?
16. Волейбол майдонининг асосий ўлчамлари қандай?
17. Баскетбол ўйини жараёнида жамоа неча кишидан иборат бўлади?
18. Баскетбол ўйини ўспиринлар учун қанча вақт давом этади?
19. Қандай гимнастик спорт анжомларини биласиз?
20. Чидамлиликни оширишга ёрдам берадиган машқлар қайсилар?
21. Спорт акробатикасининг хилма-хиллиги?
22. Чарчаш нима?
23. Кучни оширишга ёрдам берадиган қандай машқлар бор?
24. Мактаб дастурига киритилган қандай спорт ўйинларини биласиз?
25. Жисмоний машқлар билан мустақил шуғулланганда ҳаракатлар кетма-кетлигининг тузилиши қандай?
26. Сузиш ҳавзаларида хавфсизлик қоидалари нималардан иборат?
27. Қандай ҳолатларда жисмоний машқлар билан шуғулланишни тўхтатиш лозим?
28. Қандай ҳолатларда жисмоний машқлар билан шуғулланиш лозим?
29. Чиниқтиришни қандай тушунасиз?
30. Мактабда ўтиладиган қандай енгил атлетика турларини биласиз?
31. Жисмоний тарбия дарсида қандай кийимда шуғулланилади?
32. Юриш ва югуришда қандай нафас олиш керак?
33. Қандай акробатик машқларни биласиз?
34. Ўзбекистон спортчилари Японияда ўтказилган Осиё ўйинларида жами қанча медаль олдилар?
35. Югуриб келиб баландликка сакрашда қандай спорт анжомлари ва иншоотлари қўлланилади?
36. Мактабларараро мусобақаларда волейбол ўйини қанча вақт давом этади?
37. Жисмоний тарбиядан мақсад нима?
38. Жисмоний тарбия билан шуғулланадиган киши қандай кўрсаткичлар асосида ўз-ўзини назорат қилиши керак?
39. Жисмоний машқлар билан шуғулланганда жароҳатланишнинг олдини олиш учун нимларга эътибор бериш керак?
40. Собир Рўзиев қайси спорт туридан мутлақ ғолиб бўлган?
41. Баскетбол тўпининг оғирлиги қанча?
42. Спорт майдонларидаги чизиқларнинг қалинлиги қанча?
43. Мактаб шароитида эгилувчанлик қандай аниқланади?
44. Тепаликка ҳамда тепаликдан пастга югуришда тана ҳаракати қандай бўлади?
45. Соғломлаштириш самарасини ошириш учун нима қилиш керак?
46. Мактабда қандай анъанавий жисмоний тарбия ва спорт байрамлари ўтказилади?
47. Ижобий баҳо олиш учун ўспиринлар турникда неча маротаба тортилишлари керак?
48. Ижобий баҳо олиш учун ўспиринлар 700 гр оғирликдаги гранатани неча метрга иргитишлари керак?
49. Ўспирин ўқувчиларнинг ҳафталик ҳаракат фаолияти неча соатдан иборат?
50. Жисмоний тарбия дарси жараёнида бериладиган юкланишлар (нагрузка) оддий ҳолда ўқувчининг томир уриш сони қанчага тенг бўлади?
51. Қисқа масофага самарали югуриш учун қандай ёрдамчи машқлардан фойдаланасиз?
52. Югуриб келиб баландликка самарали сакраш учун қандай ёрдамчи машқлардан фойдаланасиз?
53. Сеҳрли нуқталар аҳамияти тўғрисида тушунча беринг?
54. Туризмнинг турлари ва шаклларига нималар киради?
55. Туризмга тайёргарлик нимадан бошланади?
56. Юқори синф жисмоний тарбия дарсларида ўғил ва қизларга алоҳида дарс ўтилишини қандай баҳолайсиз?
57. Сакрашга оид қандай ҳаракатли ўйинларни биласиз?
58. Иргитишга оид қандай ҳаракатли ўйинларни биласиз?
59. Сизнинг фикрингизча жисмоний тарбия фани бўйича уйга вазифа берилиши керакми-йўқми?
60. Қандай дарстлабки қўл ҳолатларини биласиз?
61. Тананинг қандай асосий ҳаракатларини биласиз?
62. Ички кийимларни алмаштириш тартиби қандай?
63. Саломатлик нима?
64. Куйиш жараёнида қандай биринчи ёрдам кўрсатилади?
65. Тана аъзоларининг тирналишида кўрсатиладиган биринчи тиббий ёрдам қандай?
66. Сузишнинг қандай турлари мавжуд?
67. Жисмоний дақиқа нимадир? Унинг вазифалари?
68. Катта танаффусларда ўтказиладиган ҳаракатли ўйинларнинг мақсади?
69. Биринчи дарсдан олдин ўтказиладиган гимнастиканинг мақсади нима?
70. Югуриш масофаси нима?
71. Нима учун қисқа масофага паст стартдан югуриш қўлланилади?
72. Ўқувчи учун кун тартибида уйқу муддати қандай?
73. Масофа нима учун керак?
74. Нима учун организмга витамин керак?
75. Қайси спорт анжомларида кўпроқ мувозанат сақлаш сезгилари ривожланади?
76. Қайси баландликка сакрашда натижа ҳисобланади?
77. Гимнастика машғулотларида қайси жисмоний хислатлар ривожланади?
78. Баскетбол ўйинида ҳар бир жарима тўпни тўғри ташлаганда жамоага қанча очко берилади?
79. Эгилувчанликни тарбиялашга оид қандай машқларни биласиз?
80. Юриш ва югуришда қандай нафас олиш керак?
81. Қандай акробатик машқларни биласиз?
82. Қандай миллий кураш турларини биласиз?
83. Бокс бўйича олимпия ўйинининг ғолиби, биринчи Ўзбекистон спортчиси ким?
84. Ён томондан чиқиб кетган футбол тўпи қандай ўйинга киритилади?
85. Кунда неча маротаба овқатланиш керак?
86. Биринчи олимпия ўйинлари қачон ўтказилган?
87. Ўзбекистон спортчиларидан ким велосипед спорти туридан жаҳон ғолиби бўлган?
88. Футбол бўйича Осиё ўйинларида Ўзбекистон терма жамоасининг эришган ўрни қандай?
89. Неля Черязова қайси спорт туридан жаҳон ғолиби бўлди?

ОНА ТИЛИ

1. "Халқ тили" ва "адабий тил" деганда нимани тушунасиз, мисоллар билан изоҳлаб беринг?
2. Машҳур ўзбек тилшуносларидан ва мактаб ўзбек тили дарсликларини ёзган муаллифлардан кимларни биласиз?
3. Ўзбекистон Республикаси Конституциясидаги "Ўзбекистон Республикасининг Давлат тили" иборасини шарҳлаб беринг.
4. Луғатларнинг қайси турларини биласиз?
5. Алишер Навоий ўз асарларини қайси тилларда ёзган?
6. "Тилнинг луғати ҳамиша бойиб боради" жумласининг мазмунини изоҳлаб беринг.
7. Тил услубларини мисоллар билан тушунтириб беринг.
8. Туркий тиллар туркумига қайси тиллар киради?
9. Тил ва сўз ҳақидаги қайси мақол ва ҳикматларни биласиз?
10. Она тили деганда нимани тушунасиз.
11. Она-Ватан сўзини изоҳлаб беринг?

ЎЗБЕКИСТОН — ВАТАНИМ МАНИМ

РЕСПУБЛИКА МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ТЕЛЕТАНЛОВИ

АДАБИЁТ

1. Тўмарис характер эътибори билан қандай афсоналар турига киради?
2. "Сосунлик Довуд" эпосини ўзбек тилига ким таржима қилган?
3. Қайси тарихчининг асарлари орқали "Тўмарис" афсонаси бизгача етиб келган?
4. "Жонтемир" поэмаси кимнинг қаламига мансуб?
5. 1932 йилда нашр этилган "Қуёш билан суҳбат" шеърий тўпламини ким ёзган?
6. "Наҳшон" достонининг муаллифи ким?
7. Лермонтовнинг "Демон" поэмасини ким ўзбек тилига ўгирган?
8. "Мажмуаи шоирон" тазкираси кимга тегишли?
9. Машраб ҳақида илк маълумот берувчи манба?
10. Маҳмуд Қошғарийнинг ёзилган, аммо бизгача етиб келмаган асари.
11. "Оқ мармар", "Чўри", "Жамила" қиссаларининг муаллифи ким?
12. Қирғиз халқ эпоси "Манас"ни ўзбек тилига ким ўгирган?
13. Мунис Хоразмийнинг биринчи шеърлар девони қандай аталган?
14. Мунис Хоразмийнинг 80000 дан зиёд мисрани ўз ичига олган девони қандай номланади?
15. Муқимий ўзбек шеъриятининг қайси жанрларида ижод этган?
16. Навоий "форсий ва туркийда назири йўқ шоир" деб кимни атаган?
17. Туркий тилда яратилган илк тазкира ва унинг муаллифи ким?
18. "Мақсад ул-атвор" қайси ўзбек шоирининг асари?
19. Қаландар, Мирзо Қаландар, андижонлик тахаллуслари билан ким ижод этган?
20. Чўлпоннинг отаси қандай тахаллуслар билан шеър ёзган?
21. Адабий жанрларни биласизми?
22. "Темирчи Жўра", "Ўч", "Қизлар" поэмаларининг муаллифлари ким?
23. Навоийни фалсафий жиҳатдан юксалтирган, Низомийни бадиий жиҳатдан кўкка кўтарган, Фузулий ошиқ бўлиб ёзган достоннинг номи нима?
24. "Ҳўжан Сибек" асарининг муаллифи ким?
25. Ўзбекистон адабиётида яратилган биринчи драма?
26. Ботунинг асл исми?
27. Жулқунбойга шуҳрат келтирган роман?
28. Чўлпон номи билан аталувчи сайёра?
29. Юсуф пайғамбар ҳақидаги қисса Қуръондан бошқа яна қайси адиблар ижодида учрайди?
30. Қуръоннинг бир бўлаги "Ҳафтияк" деб аталади, қадимги Авестонинг бир бўлаги-чи?
31. Навоий қайси шеърий жанрда ижод этмаган?
32. Навоийнинг "Хазойинул маоний"сида нечта ғазал бор?
33. "Рисолаи фалсафаи Сиёҳон"нинг муаллифи ким?
34. Чиғатой гурунгини ким ташкил қилган?
35. "Жувонбоз" кимнинг қаламига мансуб?
36. Ҳарфли ҳисоб (абжад)нинг бошқача номи?
37. Уйғуннинг биринчи шеърий тўплами?
38. "Уч қалб" романининг муаллифи ким?
39. Моний динининг муқаддас китоби?
40. Қуръон биринчи бўлиб қайси араб ёзувида битилган?
41. Навоийнинг сўнгги асари?
42. "Ўтган кунлар"нинг охирги боби қайси шаҳарда ёзилган?
43. Мажнуннинг асл исми ким?
44. Абдулла Қаҳҳор қайси жойда туғилган?
45. Маноқиб нима?
46. "Шоҳнома"нинг муаллифи ким?
47. "Шоҳнома" қанча байтдан иборат?
48. "Шоҳнома" неча йилда ёзилган?
49. Сўфи Оллоёрнинг қайси асарини биласиз?
50. Аҳмад Яссавийнинг машҳур асари қайси?

ТАРИХ

1. Виждон эркинлиги деганда нима тушунилади?
2. Мусулмонларнинг ҳижрий йил ҳисоби қандай аниқланади?
3. "Бобурнома"нинг тарихий ва бадиий аҳамияти нимада?
4. Буюк Ипак йўли Ўрта Осиё халқлари тарихий тараққиётида қандай аҳамиятга эга?
5. Мовароуннаҳрда Шайбонийларга қарши курашган темурийлар сулоласининг сўнгги ҳукмрони ким?
6. Бобурдан қолган энг муҳим ва йирик асар қайси?
7. XX асрнинг биринчи ярмида ўзбеклар деб аталган кўчманчи қабилалар яшаган географик ҳудудни айтиб беринг?
8. Ўзбекистон қачон БМТ аъзолигига қабул қилинди?
9. Ўзбекистон мадҳиясининг муаллифи ким?
10. "Соғлом авлод учун" ордени қачон таъсис этилган?
11. Ўзбекистонда қанча миллат ва эллатларнинг вакиллари яшайди?
12. Ўзбекистон аҳолисининг неча фоизини ёшлар ташкил этади?
13. Ўзбекистонда қанча сиёсий партиялар бор?
14. Ўзбекистоннинг қайси шаҳарларида трамвай аҳолига хизмат кўрсатади?
15. Ўзбекистоннинг қайси шаҳарларида троллейбус қатнайди?
16. Тошкент метроси қачон ишга тушган?
17. Катта Фаргона канали қачон ва неча кунда қурилган, унинг узунлигини биласизми?
18. Ватан уруши бошланган 1941 йилда Ўзбекистон қанча пахта топширган?
19. Ўзбеклар ва бошқа маҳаллий миллатлар орасидан етишиб чиққан дастлабки фан докторлари кимлар?
20. Ўзбекистонда лотин алифбоси илк бор қачон жорий этилган?
21. Чор Россияси Ўрта Осиёга бостириб киргач, Бухоро ва Хива давлатларининг тақдири нима бўлди?
22. Чор Россияси томонидан Ўрта Осиё босиб олингач, юзага келган салбий оқибатлар ҳақида нималарни айта оласиз?
23. Ўрта Осиёда қора металлургия саноатининг илк корхонаси қачон қурилди?
24. Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакат мудофаа фондига Ўзбекистон меҳнаткашлари қандай моддий ёрдам кўрсатди?
25. Ўзбекистон Фанлар академияси қачон ташкил этилган?
26. "Мирзачўлни ўзлаштириш тўғрисида"ги ҳукумат қарори қачон қабул қилинган?
27. Ўзбекистон Р спубликасида "Мустақиллик Декларацияси" қачон эълон қилинди?
28. Тошкентда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг 1-Халқаро кинофестивали қачон ўтказилган?
29. Суверенитет тушунчаси нимани англатади?
30. Ўзбекистонда "Давлат тили тўғрисида"ги Қонун қачон қабул қилинган?
32. Ўрта Осиё халқлари Ассирия давлати таркибига кирганми?
33. Аҳмонийлар давлатининг асосчиси ким?
34. Кир (Қуруш) биринчи бор ким томонидан мағлубиятга учратилган?
35. Малика Спаретра, Широқ ҳақида ким ёзма маълумот берган?
36. "Ислагус" сўзи қандай маънони англатади?
37. Сак (скиф) кимлар эди?
38. "Танаис" қайси дарёнинг номи?
39. Тўмарис ҳақида қайси достонда маълумот берилган?
40. Хваразм (Хоразм) қандай маънони англатади?
41. "Авесто"да битилган афсонавий шаҳар қайси?
42. Массагетлар қандай худога сиғинганлар?
43. Ўрта Осиё халқлари қачон ўтроқ ҳаёт кечиришга ўта бошладилар?
44. Хоразм хонлиги қачон Аҳмоний зулмидан озод бўлди?
45. Аҳмонийлар ва македонияликлар ўртасидаги ҳал қилувчи жанг қачон ва қаерда бўлиб ўтди?
46. Доро III ким томонидан ўлдирилади?
47. Аҳмонийларнинг сўнгги шоҳи ким бўлган?
48. Ўрта Осиёда Искандар Зулқарнайн биринчи бор қаерда кучли қаршиликка учради?
49. Сак қабилалари номлари нимани англатади?
50. Искандар Зулқарнайн биринчи бор ким томонидан мағлубиятга учради?
51. Греклар Суғдия, Бақтрия, Мароқандни қандай аташган?
52. Кушон давлатига кимлар асос солди?
53. Сомонийлар даврида давлат тизими қандай эди?
54. Турк гвардиясини нима деб аташган?
55. Турк ғуломлари сомонийларга қандай таъсир қилди?
56. Ғазнавийлар давлатининг асосчиси ким эди?
57. Салжуқийлар давлатига ким асос солган?
58. Тошкент қадимда қандай номланган?
59. Тошкент шаҳри қачондан бошлаб шундай номланган?
60. Қарши шаҳрининг аввалги номини биласизми?
61. Амир Темур қачон ва қаерда туғилган?
62. Амир Темур ҳукмронлик қилган ҳудуд қандай номланади?
63. Амир Темур барпо эттирган боғлар.
64. Соҳибқирон вафотидан сўнг ҳукмронлик қилган аллома ким ва унинг қандай машҳур асари бор?

ТАРБИЯВИЙ БЎЛИМ

1. Ўзбекистонни қандай таърифлаган бўлур эдингиз?
2. Ватан сўзи билан номланувчи қандай республика матбуот нашрларини биласиз?
3. Буюк Ғалабанинг 50 йиллиги муносабати билан Ўзбекистонда қандай мукофотлар таъсис этилди?
4. "Элим деб, юрт м деб ёниб яшамоқ керак" деб ким айтган ва унинг маъноси нима?
5. Ватан нима учун онага қиёс қилинади?
6. Республикамизда "Ватан ҳимоячилари куни" қачон байрам қилинади?
7. Ватандошлар деб кимларга айтилади?
8. Мадҳиямизнинг мусиқаси муаллифи ким?
9. Ватандан йироқда қолган шоирлар кимлар?
10. Ватан ҳақида қандай ҳикматларни биласиз?
11. Ватанга содиқлик нима?
12. "Ватанни севмоқ иймондандир" деган пурҳикмат сўзни қандай тушунасиз ва у ким томонидан айтилган?

САНЪАТ

1. Маданият нима?
2. Санъат нима?
3. Санъатнинг асосий турлари?
4. Тасвирий санъатнинг турлари?
5. Тасвирий санъатнинг жанрлари?
6. Халқ амалий санъати?
7. Меъморчилик ҳақида нималар биласиз?
8. Миниатюра санъати нима? Бу санъат соҳибларидан кимларни биласиз?
9. Шарқда қайси миниатюра мактаблари бўлган?
10. Музей нима маънони билдиради ва қайси музейларни биласиз?
11. Натюрморт нима, биласизми?
12. Автопортретни қандай тушунасиз?
13. Амалий графика нима, унга мисол келтиринг?
14. Бадиий образ (сиймо)га мисоллар: салбий ва ижобий.
15. Шарқнинг биринчи буюк рассоми ким?
16. Композиция нима, биласизми?
17. Иллюстрацияни айтиб беринг?
18. Плакатга мисоллар келтиринг.
19. Ранг тасвир асарларини айтинг?
20. Камолиддин Беҳзод ким?
21. Алишер Навоий портретини ким чизган?
22. Леонардо да-Винчи ким?
23. Микеланжело Бионирotти ким? У қайси миллатга мансуб?
24. Асосий ранглардан қайси бирларини айта оласиз?
25. Ганчкорлик санъатига изоҳ беринг? Машҳур ганчкорлардан кимларни биласиз?
26. Гириҳ нима?
27. Акварель нима?
28. Ислими нима?
29. Маданиятнинг турлари ҳақида нималар биласиз?
30. Кошин деганини изоҳлаб беринг?
31. Ўзбекистоннинг биринчи ўзбек график рассоми ким?
32. Ҳайкалтарошлик нима? Буюк ҳайкалтарошни биласизми?
33. Графикага мисол келтиринг?
34. Перспектива деганини изоҳлаб беринг.
35. Санъат ва фан ўртасидаги фарқ нимада?
36. Ал-Беруний портретини ким чизган?
37. Санъатнинг ижодий усули (методи)ни биласизми?
38. Ўзбекистоннинг илк кекса рассомларидан кимларни биласиз?
39. Ўзбекистон халқ амалий санъати усталарига кимлар киради?
41. Мақбара ва унинг бадиий безаги ҳақида нималарни айта оласиз?
42. Бухоро меъморлик обидаларига мисоллар келтиринг?
43. Ўзбек кино санъатининг ёрқин намояндаси ким?
44. Ўзбек театрларини санаб ўтинг?
45. Дизайн нима?
46. Жанр нима?
47. Ритм нима?
48. Эстетика деганинима? Унга мисол келтиринг?
49. Гармония-чи?
50. Ўзбекистоннинг манзарачи рассомларига кимларни киритган бўлардингиз?

1. ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. И. А. Каримов. "Ўзбекистон Республикаси иқтисодий сиёсатининг устивор йўналишлари", Тошкент, 1993 йил.
2. "Ўзбекистоннинг истиқлол ва тараққиёт йўли", Тошкент, 1992 йил.
3. "Биздан озод ва обод Ватан қолсин", Тошкент, 1993 йил.
4. "Йўлимиз мустақил давлатчилик ва тараққиёт йўли", Тошкент, 1992 йил.
5. "Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг", Тошкент, 1991 йил.
6. А. Асқаров. Ўзбекистон тарихи. Ўқув қўлланма. 5-синф учун, Тошкент, 1994 йил.
7. А. Муҳамаджонов. Ўзбекистон тарихи. Ўқув қўлланма. 6-синф учун, Тошкент, 1994 йил.
8. Р. Г. Мўминова ва бошқалар. Ўзбекистон тарихи. Дарслик, 7-синф учун, Тошкент, 1994 йил.
9. Х. Н. Бобобеков, Х. Содиқов, Ж. Раҳимов. Ўзбекистон тарихи. Дарслик, 8-синф учун, Тошкент, 1994 йил.
10. Ё. Р. Ёдгорова ва бошқалар. Ўзбекистон тарихи. Дарслик,9-синф учун. Тошкент, 1994 йил.
11. Маҳмуд Саттор. "Ўзбек удумлари", "Ўзбекистон", 1990 йил.
12. Т. Жовлиев. "Анъаналар ҳаёт сабоғи", "Ўзбекистон", 1992 йил.
13. О. Бўриев. "Наврўз тарихидан лавҳалар", "Ўзбекистон", 1990 йил.
14. А. Саидов. "Мустақиллик қомуси", Тошкент, 1992 йил.
15. И. Мўминов. "Амир Темурнинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли".
16. М. Файзиев. "Мустақиллик нима?", "Адолат" нашриёти, 1992 йил.
17. Б. Искандаров. "Ўрта Осиёда фалсафий, ижтимоий-сиёсий фикрнинг шаклланиши ва ривожланиши тарихидан лавҳалар", Тошкент, "Ўзбекистон", 1993 йил.
18. М. Муродов. "Олтин сандиқ очилди", "Ўқитувчи", 1994 йил.
19. Ҳабибулла Зайниддин. "Жалолиддин Мангуберди", Тошкент, 1993 йил.
20. "Оз-оз ўрганиб доно бўлур". (Донолар бисотидан). Тошкент, 1988 йил.
21. "Сомон йўли". Адабий-тарихий мажмуа, Тошкент, 1990 йил.
22. Н. Тўхлиев. "Ўзбекистон иқтисодиёти". (Савол ва жавоблар), "Ўзбекистон", 1990 йил.
23. Мажид Ҳасаний. "Туркистон босқини", Тошкент, 1992 йил.
24. Б. Аминов, Т. Расулов. "Аждодларимиз нидоси", "Ўқитувчи", 1993 йил.
25. "Мулоқот" журнали (1994 йил сонлари).
26. "Маърифат" газетаси (1994 йил сонлари).
27. "Турон тарихи" журнали. (Оммабоп мажмуа 1, 2, 3-сонлари).
28. А. Ж. Жўраев. "Тарбиявий дарсларни ўтиш", "Ўқитувчи", 1994 йил.
29. Амир Темур Кўрагоний. "Зафар йўли", Тошкент, "Нур", 1992 йил.
30. "Жасорат". (Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари ҳақида очерклар), Тошкент, 1978 йил.
31. Мардлик — мангулик. "Ўзбекистонлик Совет Иттифоқи қаҳрамонлари ҳақида ҳикоялар), Тошкент, 1970 йил.
32. Пиримқул Қодиров. "Юлдузли тунлар", "Ҳумоюн ва Акбар", "Ўзбекистон", 1970, 1993 йиллар.
33. О. Ёқубов. "Улуғбек хазинаси", Тошкент, 1970 йил.
34. Форобий. "Фозил кишилар шаҳри", Тошкент, 1993 йил.
35. Миркарим Осим. Ҳикоялар. Ғ. Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, Тошкент, 1975 йил.

***

1. "Умумий биология дарслиги". Ўрта мактабнинг 10-11-синф ўқувчилари учун дарслик. Ю. И. Полянский таҳрири остида, Тошкент, "Ўқитувчи", 1990 йил.
2. В. М. Корсунская ва бошқалар. "Уроки общей биологии", Москва, "Просвещение", 1986 йил.
3. Б. Аминов, Т. Тиловов. "Одам ва унинг саломатлиги" дарслиги 9-синф ўқувчилари учун, Тошкент, "Ўқитучи", 1993 йил.
4. "Одам ва унинг саломатлиги". Дарслик, 9-синф. А. М. Пузмер ва бошқалар. Тошкент, 1993 йил.
5. О. Мавлонов ва бошқалар. "Биологиядан тест топшириқлари". Олий ўқув юртларига кирувчилар ва умумий таълим мактабларининг юқори синф ўқувчилари учун қўлланма, Тошкент, "Фан", 1993 йил.

***

1. Ж. Йўлдошев. "Педагогика фани ва Ўзбекистонда таълимни ривожлантириш муаммолари", "Маърифат" газетаси, 25 январь, 1995 йил.
2. А. Г. Дембо. "Врачебный контроль в спорте", Москва, "Медицина", 1988 йил.
3. Ф. Н. Насриддинов ва бошқалар. "Здоровье в руках каждого из нас" (Концепция внедрения "Закон о физической культуре в спорте"), Тошкент, 1993 йил.
4. Б. П. Назаров, Б. Д. Кальметов, А. Я. Мирзаев. "Образовательный потенциал в развитии производительных сил Узбекистана", Тошкент, "Фан", 1991 йил.
5. А. Привалов. "Спортивный уголок в квартире", журнал "Здоровье", Москва, 1987 йил.
6. С. С. Солиҳўжаев. "Гигиенические требования и питание детей дошкольного и школьного возраста", Тошкент, "Медицина УзССР", 1989 йил.
7. Спорт, спорт, спорт" тўплами, "Ёш гвардия", 1983 йил.
8. Ҳ. Узоқов, Э. Гозиев. "Оила этикаси ва психологияси программаси", Тошкент, 1989 йил.
9. Д. Д. Шарипова, Л. М. Семенова, С. Г. Агаджова. "Охрана здоровья школьников", Тошкент, "Медицина", УзССР, 1984 йил.
10. 1001 ҳаракатли ўйин. Тошкент, "Ибн Сино", Т. С. Усмонхўжаев, Ф. Хўжаев, 1993 йил.
11. Д. Д. Шарипова, Т. Д. Кузнецова. "Фундамент здоровья закладывается в школе", Тошкент, "Ўқитувчи", 1985 йил.

Шеъриятнинг сирли ва соҳир сўқмоқлари. Бу қадим йўлларда неча-неча улкан карвонлару, қанчалаб забардаст сарбонлар ўтишган. Бу қадим йўлларда турлик кўнгилларнинг тажаллийси жилваланади кета-кетгунча. Бу қадим йўлларнинг ҳув туб манзили бир-бирига ўхшамаган гулларнинг фасиҳ бўстони.

Сафар Барноев ва Умида Абдуазимова ҳам шу манзилнинг икки заҳматкаши. Лекин уларнинг бир ўхшаш томони: ўзбекнинг бу икки шоири қадим сўқмоқда ўз йўлларини маърифат нурлари ила мунаввар айлаб келмоқда.

Сафар Барноев Халқ таълими вазирлигининг бош мутахассиси, Умида Абдуазимова эса неча муддат "Маърифат" газетаси бош муҳаррир ўринбосари вазифасида хизмат қилди. Бугун С. Барноев ака "Гулхан" журнала, У. Абдуазимова "Тонг юлдузи" газетасига бош муҳаррир этиб тайинланди. Биз уларни бу лавозим билан қутлар эканмиз, улар учун қадрдон бўлиб қолган ўша эзгу нур ҳамроҳлари бўлиб қолишини тилаймиз.

Умида АБДУАЗИМОВА

ОНАМ

Бахтли кунларимда кераксиз, онам,
Дардли тунларимда тиргаксиз, онам.
Ҳамиша қошимда бўлиб парвонам,
Сиз менга қошу кўз, юраксиз, онам!

Акани укага қовуштирган — Сиз,
Қариндош қасдлашса хомуш турган — Сиз.
Фарзандлар ғамида қадларни букиб,
Борлик-йўқликларини ҳам тўш кўрган — Сиз!

Сиз болам десангиз қалбга қўр инар,
Кулган кўзингиздан олам кўринар,
Меҳр ардоқларини тинмайин эшиб,
Бир ҳовуч жуссамсиз, тинмас, уринар...

Мен сизга шўх қўшиқ айта олмадим,
Туғёнли қалбимдан қайта олмадим.
Дард чеккан чоғимда тиргак бўларлик —
Сиз дардчил, сиз ғамгин пайтда толмайин...

ЎЗИНГСАН

Ҳаммадан ҳам чиройлигим — ўзингсан,
Муҳаббатли юраклигим — ўзингсан.
Садоқатли инсон саодатлидир,
Саломат бўл, кераклигим, ўзингсан.

Байрам эмас, томоша эмас дунё,
Кунда бирдек шод яша, демас дунё.
Ёшингга ёш қўшилса дил қувонди,
Дилнинг ғамин ҳамиша емас дунё.

Ҳаммадан ҳам чиройлигим ўзингсан,
Қуёшимсан, ёруғ куним кўзисан.
Оромижон тунларимнинг чироғи,
Офатижон тонгларим юлдузисан.

Қуёш кунда бизга кулиб боқарди,
Тундек қора сочингга гул тақарди.
Кўзларингда қувонч кўрсам, қувондим,
Сочингга оқ тушса сочим оқарди.

Байрам эмас, томоша эмас дунё,
Кунда бирдек шод яша, демас дунё,
Ҳаммадан ҳам чиройлигим — ўзингсан,
Муҳаббатли юраклигим — ўзингсан...

СЕВГИЛИМ, СЕВИН...

Севгилим, севин, сендан
Мен дунё сўрамайман.
Дунёни бўлиб тенгдан,
Дунёга ўрамайман.

Хоҳласанг, бу дунёнинг
Туниdан тон, тонгин ол.
Хоҳласанг қол, рўёнинг
Рўшносидан тангу лол.

Кўнглинг қолса кўнгил уз,
Яширмай дил сўзингни.
Кўнгил — юрак, кўнгил — кўз,
Қийнаб юрма ўзингни.

Севгилим, мен севгида
Мардлик тарафдориман.
Шу учун оро кунда
Фироқ гирифториман...

Сафар БАРНОЕВ

ВАТАН ФАРЗАНДИМАН

Ҳур Ватан фарзандиман,
Бўй-бўйлагум тоғлар билан,
Мен яратдим,
Мен яратгум,
Сўйлагум боғлар билан.
Мен ўзимни билмасам,
Билмас мени дунё тамом.
Ҳамқадам,
Ҳамдард юрарман,
Дўсту ўртоқлар билан.
Ўз йўлим бор,
Ўз тилим бор, дилда
Шундан ифтихор,
Қурмадим суҳбат
Ва лекин асло олчоқлар билан.
Мен диёнат ўғлиман,
юрдим хиёнатдан йироқ,
Чиқмадим йўлга, сафарга,
ҳеч эринчоқлар билан.
Аф этинг ҳар бир қадамда
Мен дедим, мен — менладим,
Не дейин, вақтим ўтар
Эски қўғирчоқлар билан.
Неки кўрдим,
Неки билдим
Бу ҳаёт саҳнида мен,
Енгиб ўтдим,
Гоҳи афсус, гоҳи чарчоқлар билан,
Битта ёлғон олдида
Минг битта рост хизматдадир.
Ишларим йўқ бир умр
ёлғону қўрқоқлар билан.
Ҳур Ватан фарзандиман
Бўй-бўйлагум тоғлар билан,
Мен яратдим,
Мен яратгум,
Сўйлагум боғлар билан.

БАҲОР ҚАЙТИБ КЕЛАР

Севдим деган сўзларинг қолди,
Ёниб турган кўзларинг қолди.
Бир кўрай деб кўчаларида
Тентираган изларинг қолди.
Эртанги пушаймон, армонлар бекор
Баҳор қайтиб келар, қайтиб келмас ёр.
Орзу-армонларинг дилингда бугун,
Айтмаган сўзларинг тилингда бугун.
Кулгу шўхликларинг изларман такрор
Ташвишу ғамларинг йўлингда бугун.
Эртанги пушаймон,
Армонлар бекор.
Баҳор қайтиб келар.
Қайтиб келмас ёр.
Юрасан, ўйлайсан, ўйларинг сўлғин,
Минғирлаб куйлайсан, куйларинг сўлғин.
Шўхчан давраларга ўзинг урасан,
Атрофга бўйлайсан, бўйларинг сўлғин.
Эртанги пушаймон армонлар бекор.
Баҳор қайтиб келар, қайтиб келмас ёр.
Тилингдан тушмайди бевафо дунё,
Дардим кўп, дардимга бедаво дунё.
Ўзинг ким, не учун дунёга келдинг.
Савдога тўлди-ку, бесавдо дунё.
Эртанги пушаймон,
Армонлар бекор.
Баҳор қайтиб келар:
Қайтиб келмас ёр.
Севдим деган сўзларинг қолди,
Ёниб турган кўзларинг қолди.
Бир кўрай деб кўчаларида
Тентираган изларинг қолди.
Баҳор қайтиб келар,
Қайтиб келмас ёр.
Эртанги пушаймон,
Армонлар бекор.

"Маърифат" хабарлари

ЎЗБЕК ТИЛИНИ БИЗ ҲАМ СЕВАМИЗ

Шу кунларда туман олимпиадаларининг ғолибла и ўз билим ва иқтидорларини шаҳар олимпиадаларида синаб кўрмоқдалар. Шаҳримиздаги 235-мактабда р с мактабларининг ғолиб ўқувчилари беллашиб, ўзбек тилини чуқур ҳурмат билан ўрганаётганларини намойиш этдилар. Ҳайъат аъзолари филология фанлари номзодлари Шоира Норматова, доцентлар Мирзаҳаким Тўхтамирзаев, Хадича Муҳиддинова, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси назоратчиси Мукамбар Азимовалар рус мактабларида ўзбек тилига қизиқиш ва талаб кучайганидан хурсанд эканликларини таъкидлашди ва ўқувчилар билимига қўйилган баҳоларни эълон қилишди.

Юнусобод туманидан Екатерина Горлова, Собир Раҳимов туманидан Дилором Охунжонова, Шайхонтоҳур туманидан Наргиза Суховалар тест саволларидан юқори балл йиғиб, ижодий ишларини ҳам "аъло"га ёздилар. Шунингдек, ифодали ўқиш, расмга қараб ҳикоя тузиш, суҳбат каби олимпиада турларида ҳам юқори натижага эришиб, биринчи ўринни эгалладилар. Улар "Ўзбек тилини биз ҳам севамиз, шунинг учун бу тилни она тилимиздек қизиқиб ўрганаяпмиз" деб республика олимпиадасига тайёргарликни бошлаб юбордилар.

МАЗМУНЛИ ВА МАРОҚЛИ ЎТДИ

Яқинда Юнусобод туманидаги Олим Хўжаев номидаги 21-мактабда шаҳар, туман илмий бўлим мудирлари ва тил-адабиёт услубий бирлашма раҳбарларининг илмий-амалий анжумани бўлиб ўтди. Анжуман иштирокчилари биология, меҳнат, тасвирий санъат, рус синфларида ўзбек тили, эски ўзбек ёзуви фанларидан очиқ дарслари кузатиб, драма тўгарагининг "Алишер Навоий — ҳамон тилларда ва дилларда" номли адабий-мусиқали тадбирини завқ билан томоша қилдилар. Айниқса, ўқитувчилардан Н. Мирзакаримова ва О. Тўхтаеваларнинг биргаликда ўтган интеграл дарслари, В. Азимованинг "Она қадри" номли одобнома дарслари мутахассислар томонидан юқори баҳоланди. Шунингдек, ўқитувчи М. Азимованинг фаолиятига ҳам муносиб баҳо берилиб, у "Халқ таълими фидойиси" унвонига тавсия этилди. Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти услубчиси Р. Мирзараҳимова, 131, 126, 105, 220-мактабларнинг ўқитувчилари М. Аҳмаджонова, М. Назарова, М. Йўлдошева, М. Усмоновалар ҳам мактаб фаолияти, дарслар ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Анжуман сўнгида мактаб бадиий ҳаваскорлари ўз санъатларини намойиш қилдилар.

Маҳмуда ВАЛИЕВА.

САНЪАТ ИХЛОСМАНДЛАРИ

Шароф Рашидов туманидаги Ғафур Ғулом номли 16-мактабда ўқувчилар таълим-тарбия олиш билан бирга санъат сирларини ҳам ўрганишмоқда. Мактабда "Ғунча" болалар дастасининг санъатсевар, истеъдодли аъзолари талайгина куй-қўшиқларни ўрганишиб, иштиёқ билан ижро этмоқдалар.

Дастага тажрибали мусиқа муаллими Муҳаммадали Суюнов раҳбарлик қилаётир. Унинг ҳар бир бола билан алоҳида-алоҳида шуғулланиши, санъатнинг ўзига хос нозик сирларини меҳр билан ўргатиши натижасида ўқувчиларнинг санъатга бўлган муҳаббати, ҳаваси тобора ортиб боряпти.

Сиз кўриб турган суратда Муҳаммадали Суюнов санъат ошуфталарига куй чалишни ўргатаётир.

А. БОЙЖИГИТОВ сурати.

ФИДОЙИЛАР ХОТИРАСИ

Тошкент педиатрия-медицина институти билан шаҳар лицей-мактаблари ўртасидаги алоқа ришталари кундан-кунга мустаҳкамланиб бормоқда. Яқинда институтга қарашли Қибрай туманидаги 45-лицейнинг 10, 11-синф ўқувчилари ва ТошПМИ ўзбек тили кафедраси ташаббуси билан "Истиқлол фидойилари хотирасига" бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Кечага адабиётшунос олим, Ўзбекистон Республикаси Беруний мукофотининг лауреати, профессор Наим Каримов, Низомий номидаги Тошкент педагогика институтининг кафедра мудири, доцент Тўхта Бобоев ва Чўлпон мукофоти лауреати Шерали Туридиевлар ташриф буюришди.

Хотира кечаси Муборак рамазон ойида бўлаётганлиги туфайли лицей директори Ҳожиакбар Ортиқхўжаев маросимни марҳумлар руҳини ёд этиб, Қуръон тиловати билан бошлади.

Институтда ўтган хотира кечасида лицей-мактаб ўқувчилари Ҳамза, Чўлпон, Фитрат, Абдулла Қодирий, Усмон Носир асарларидан саҳна кўринишлари тайёрлаб келишди. Адабиётшунос олимлар ушбу маросимнинг бошқа учрашувлардан биржунча фарқ қилиши, ўқувчиларнинг яхши тайёргарлик кўрганлиги ва адабиёт фанини чуқур ўзлаштираётганлигидан далолат бераётганлигини таъкидлаб ўтдилар.

Кеча сўнгида олимлар қатағон йилларининг қурбони бўлган адибларнинг ҳаёти ва ижоди хусусида сўзлаб беришди ва ўқувчиларнинг саволларига атрофлича жавоб қайтаришди.

Нодира ТОЖИЕВА,
45-лицей-мактаб ўқитувчиси.

Спорт

ЭПЧИЛ ЁШЛАР — ЭЛ КЎРКИ

Ўқувчи ёшлар ўртасида жисмоний тарбия ва спортни кенг оммалаштириш педагогик жамоалардан собитқадамлик билан иш олиб боришни, катта масъулият ва ташаббускорликни талаб этади. Тошкент шаҳридаги бир қатор мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, болалар-ўсмирлар спорт мактабларида бу борада ибратга лойиқ ишлар бор. Лекин айрим жойларда жисмоний тарбия ва спортнинг ҳозирги аҳволи қониқарли деб бўлмайди. Аксарият мактабларда турли баҳоналар билан оммавий спорт турларидан бўлган футболни ривожлантиришга етарли эътибор берилмаётир.

Республика пойтахти халқ таълими тизимига қарашли ўқув юртлари спорт фаоллари йиғилишида шу ҳақда сўз юритилди. Йиғилишда халқ таълими вазири муовини, Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармаси бошлиғи Ҳ. Йўлдошев ҳамда шаҳар футбол федерацияси раиси муовини, республикада хизмат кўрсатган мураббий Г. В. Ермаков маърузалари тингланди.

Спорт фаоллари йиғилишида шаҳардаги 71-ўрта мактаб-методист ўқитувчиси С. Г. Арзуманов, Собир Раҳимов туманидаги "Дўстлик" ўсмирлар клуби спорт йўриқчиси У. Лутфуллаев, Юнусобод туманидаги радиотехника лицейи жисмоний тарбия ўқитувчиси И. И. Солуянов, шу тумандаги 1-болалар-ўсмирлар спорт мактаби директори, республикада хизмат кўрсатган жисмоний тарбия ходими Т. Ибрагимов, Мирзо Улуғбек туманидаги 280-болалар боғчаси мудираси О. Аҳмаджонова ва бошқалар сўзга чиқиб, соғлом авлодни тарбиялаш юзасидан олиб бораётган иш тажрибалари билан ўртоқлашишди, мавжуд муаммоларни ҳал этиш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Фаоллар йиғилишида Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Жўра Йўлдошев қатнашди ва сўзга чиқди. Нотиқ болаларни илк ёшдан бошлаб соғломлаштиришга, мактаблар ва барча типдаги ўқув юртларида ўқувчиларни жисмоний тарбияга тўла жалб этишга, болаларнинг севимли ўйини, спортнинг кўп турларини ўзида мужассамлаштирган футболни кенг оммалаштиришга эътиборни кучайтириш лозимлигини алоҳида таъкидлади.

Мухбиримиз.

Мактабгача тарбия муассасаларида

"СЕВИМЛИ ЎЙИНЧОҚЛАР" КЎРИК-ТАНЛОВИ

Яқинда Андижон шаҳридаги 55-болалар боғчасида "Севимли ўйинчоқ" кўрик-танлови бўлиб ўтди. Танловда 10 та шаҳар ва тумандан ижодкор, изланувчан, тарбиячилар томонидан ясалган ўйинчоқлар намойиш этилди. Танлов якунида тарбиячилар ясаган қўғирчоқлар биринчи, Охунбобоев ва Пойтуқ шаҳрилик тарбиячилар иши, иккинчи, Марҳамат тумани халқ таълими бўлимига қарашли 5-боғча тарбиячиси Флюра Жданова муаллифлик қилган ўйинчоқ учинчи ўринни эгаллади.

Ғолиблар республика "Севимли ўйинчоқлар" кўрик-танловида иштирок этадилар.

Абдурасул ЭРАЛИЕВ,
Марҳамат туманидаги А. Авлоний номли 37-мактабнинг олий тоифали ўқитувчиси.

Янги китоблар

"МУҲАББАТ ВА ОИЛА"

Яқинда ибн Сино номидаги нашрёт матбаа бирлашмаси психология фанлари доктори Ғ.Б.Шоумаров ҳамда республикада хизмат кўрсатган шифокор Ш.Б.Шоумаровнинг "Муҳаббат ва оила" китобини чоп этди.

Мазкур илмий-оммабоп китоб "Севги-муҳаббат тушунчаси", "Оила, унинг хусусиятлари ва вазифалари" ҳамда "Жинсий ҳаёт психофизиологияси" деб номланган уч бобдан иборат.

Китоб муаллифлари оила қуриш арафасида турган ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш, оила ва эр-хотинлик муносабатлари, оиладаги ахлоқий-психологик муҳит, қайнона-келин, қайнона-куёв орасидаги муносабатлар ва оилавий ҳаётнинг бошқа томонларини ёритишга ҳаракат қилишган.

Китобнинг мазкур иккинчи нашрида севги-муҳаббат бобига янги материаллар киритилган, статистик маълумотлар билан бойитилган.

Мазкур рисола кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган.

М. ОЛИМОВА.

А. Авлоний номидаги халқ таълими ходимлари малакасини ошириш Марказий институтида 1995 йил март ойида режа бўйича навбатдаги курслар ишлай бошлайди. Унга қуйидаги соҳаларнинг мутахассислари таклиф қилинади:

1. СПОН назоратчилари — ўзбек гуруҳи — 1-14 март.
2. Туман (шаҳар) ХТБнинг биология фани бўйича методистлари — ўзбек гуруҳи — 1-28 март.
3. Ўрта мактаб директорлари (Сурхондарё) — ўзбек гуруҳи — 6-25 март.
4. Рус мактабларида ишловчи ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчилари — ўзбек гуруҳи — 1-14 март.
5. Янги дастур асосида ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчилари — ўзбек гуруҳи — 1-14 март.
6. Олий ва I-тоифали немис тили ўқитувчилари — рус гуруҳи — 1-28 март.
7. Олий ва 1-тоифали биология ўқитувчилари — ўзбек гуруҳи 1-28 март
8. География ўқитувчилари учун муаммоли курс — ўзбек гуруҳи — 1-14 март.
9. Жисмоний тарбия бўйича мактаб методбирлашма раҳбарлари — ўзбек гуруҳи — 1-28 март.
10. Олий ва I-тоифали тарих ўқитувчилари — ўзбек гуруҳи 1-28 март.
11. Янги дастур бўйича тарих ўқитувчилари (Тошкент) — ўзбек гуруҳи — 24-30 март.
12. ЭҲМни ўқув жараёнига татбиқ этиш (чет тили ўқитувчилари учун) — ўзбек гуруҳи — 1-14 март.
13. Янги типдаги мактаб (лицей, гимназия, коллеж) тарбиявий ишлар бўйича директор муовинлари — ўзбек гуруҳи — 6-28 март.
14. Махсус нутқ болалар боғчаларининг ўзбек тилида ўқитиш бўйича тарбиячилари — ўзбек, рус гуруҳлари — 15-28 март.
15. Махсус болалар боғчалари тарбиячилари (Самарқанд) — ўзбек, рус гуруҳлари — 7-14 март.
16. Олий ва I-тоифали бошланғич синф ўқитувчилари — ўзбек гуруҳи — 1-28 март.
17. Олий ва I-тоифали мусиқа ўқитувчилари — ўзбек гуруҳи — 15-28 март.
18. Туман (шаҳар) кутубхона бўйича методистлар — рус гуруҳи — 1-14 март.
19. Соғлом авлодни шакллантиришнинг психологик асослари (Тошкент) — ўзбек гуруҳи — 24-30 март.
20. Соғлом авлодни шакллантиришнинг психологик асослари (Нукус) — ўзбек гуруҳи — 6-11 март.
21. Болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари директорлари — рус гуруҳи — 1-28 март.
22. Синф раҳбарлари учун мақсадли курс (Наманган) — ўзбек гуруҳи — 1-14 март.
23. Мусиқа ўқитувчилари учун мақсадли курс — ўзбек гуруҳи — 1-14 март.

Республика мактабгача тарбия ходимларининг малакасини ошириш бўйича доимий ишлаб турувчи курсида 1995 йил 1 мартдан 28 мартгача навбатдаги курслар ишлай бошлайди.

Унга қуйидаги соҳаларнинг мутахассислари таклиф қилинади:
1. Мактабгача тарбия муассасаларининг мудирлари.
Мактабгача тарбия муассасаларининг услубчилари — 1-28 март.
2. Мактабгача тарбия муассасаларининг мусиқа раҳбарлари.
Қисқа муддатли курс. 1-18 март.

Курсга келган тингловчилар бепул ётоқхона билан таъминланадилар ҳамда йўл харажатлари ва суткалик ҳақлари курс ҳисобидан тўланади.

26 кунлик курсга тингловчилар санаторий ва курорт варақалари билан институт қошидаги санаторий-профилакторийга 1-3 мартгача қабул қилинадилар.

Манзилимиз: Тошкент шаҳар, С. Раҳимов тумани, Саидов кўчаси, 6-уй, Студентлар шаҳарчаси. Телефон: 46-98-04, 46-06-62.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги раҳбарияти ва жамоаси Сурхондарё вилояти халқ таълими бошқармаси бошлиғи Эшмат Тангировга волидаи муҳтарамаси

Ўнғол ТЎРАЕВА

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«МАЪРИФАТ»

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси.

Бош муҳаррир
Саъдулла ҲАКИМ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 20.

Рақам ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб — 32-54-17, хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-55-58.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.

Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчилар: Абдусами Ҳақбердиев, Асқар Шокиров.

ИНДЕКС: 64595 Буюртма Г.—0069. 47894 нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2 Босишга топшириш вақти — 20.00. Топширилди — 21.10. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 4 5 6